

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan po 100, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati petič
vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

ODLOČILNA NEDELJA V AVSTRIJI

Jutrišnje volitve se bodo vršile v znamenju borbe med fašizmom in demokracijo — Skeptična angleška sodba

Dunaj, 8. novembra. Jutri se bodo vršile volitve v avstrijski narodni svet. Od prevrata sem volilna borba ni bila še nikdar tako napeta in tako ostra, kakor tokrat. Avstrijski volilci so v glavnem razdeljeni v tri velike tabore. Glavna borba pa se vrši med socialnimi demokrati in krščanskimi socialisti, ki so se tokrat naslonili na Heimwehr. Med tema taborema se vrši borba takorekoč na življenje in smrt in krščanski socialci, ki imajo skupno s Heimwehrom v rokah državno oblast, se ne plašijo nobenega sredstva, da uničijo svoje nasprotnike. Tretjo skupino tvori blok, ki ga je osnoval iz raznih meščanskih skupin bivši zvezni kancelar in današnji policijski predsednik dr. Schober. V tem taboru so se zbrali vsi oni volilci, ki ne odobravajo niti pretiranega marksizma niti heimwehrovskega fašizma.

Težko je presoditi, kako se bodo orijentirali jutri avstrijski volilci. Dejstvo, da je vlada razorožila borbne organizacije socialnih demokratov, pustila pa oborožene heimwehrovske čete, ne govori zato, da bodo volitve svobodne. Socialni demokrati se sicer izogibajo vsemu, kar bi moglo dati povod za spopade in vladi nadaljnji razlog za zatiranje socialističnih organi-

zacij, vendar pa se je bati, da bo jutrišnja volilna nedelja v Avstriji dokaj krvava.

Inozemstvo z največjim zanimanjem zasleduje razvoj dogodkov v Avstriji. Dasiravno oficijelni avstrijski krogi na vso moč dokazujejo, da volitve ne bodo ničesar izpremenile v avstrijski zunanji politiki, prevladuje v inozemstvu splošno prepričanje, da se pripravljajo v Avstriji dalekosežni dogodki, ki streme po popolni izpremembi dosedanjega demokratskega ustroja političnega in državnega življenja. Fašistični ustroj Heimwehra in podpora, ki jo uživa Heimwehr od najmočnejše dosedanje avstrijske stranke, t. j. krščanskih socialcev, kakor tudi znane zveze med Heimwehrom in nemškimi Hitlerjevimi nacionalisti, vzbujajo sum, da se pripravljajo v Avstriji državni prevrat. Razni heimwehrovske voditelji so zadnje dni na volilnih shodih in ob raznih drugih prilikah več ali manj odkrito napovedali, da bo Heimwehr uresničila svoje cilje ne glede na to, ali ji bodo volitve dale zmago ali ne. Z drugimi besedami se to pravi, da hoče Heimwehr dobiti v roke vso državno oblast, če treba tudi potomi nasilja, to je potom državnega prevrata.

Posebno skrepično sodijo o položaju v Avstriji v angleških krogih. »Daily Herald« objavlja daljši uvodnik, v katerem svari Avstrijo pred nepremišljenimi dejanji. List povdarja, da je danes docela jasno, da hoče Heimwehr odpraviti v Avstriji parlamentarizem in demokracijo ter uvesti fašistično diktaturo. Če tudi ekstremni marksizem ne uživa simpatij, lahko avstrijski socialni demokrati kot branitelji demokracije vedno računajo na podporo zapada, ki se bo odločno uprl vsaki fašistični diktaturi v Avstriji. Jasno je namreč, zaključuje list, da bi ta preokret v Avstriji lahko izzval težke komplikacije v srednji Evropi. Inozemstvo bi morda pustilo dogodkom v Avstriji miren razvoj, če bi ne bilo prišlo pri zadnjih volitvah v Nemčiji na površje Hitlerjevo ekstremno krilo. Zveza med Hitlerovci in Heimwehrom pa sili velesile, da so na oprezu. Jutrišnji dan bo pokazal, ali se Avstrija zaveda velike odgovornosti, ki jo ima za nadaljnji razvoj evropske politike.

Dunaj, 8. novembra. Za jutrišnji dan so oblasti prepovedale točenje alkoholnih pijač. Volitev se udeležijo 15 strank. Oblasti so ukrenile izredne obrambne mere, da preprečijo eventualno prelivanje krvi.

Zopet milijardne izgube na newyorški borzi

Včeraj je vladala na newyorški borzi zopet velika panika. Izgube znašajo nad 112 milijard dinarjev

New York, 8. novembra. Na newyorški borzi je bil včeraj zopet črn dan, ki je živo spominjal na novemberske dni lanskega leta. Cele dve uri je bila borza naravnost poplavljen z prodajnimi nalogi industrijskih in železniških papirjev. 3,367.000 delnic je menjalo svoje posestnike. Celokupne izgube znašajo nad 2 milijardi dolarjev, to je nad 112 milijard dinarjev. Zatrjuje se, da se je vršila prodaja papirjev na račun neke pariške finančne skupine. V borznih krogih vlada tudi še danes velika panika.

Katastrofalno neurje v Franciji

Zaradi deževja so mnoge reke prestopile bregove in povzročile poplave — Katastrofa italijanskega tovornega parnika

Pariz, 8. novembra. Neurje z viharji, ki divja že več dni ob zapadni francoski obali in v severni Franciji, je povzročilo doslej ogromno škodo. V severni Franciji so zaradi trajnega deževja vse reke tako porasle, da so prestopile bregove in poplavile ogromne komplekse. V bližini Biarritza je popustil nasip, ki je ščitil 20.000 ha zemlje pred poplavo. Nasip se gradi več let z ogromnimi stroški. Samo tu znaša škoda nad 5 milijonov frankov. Na morju se je ponesrečilo več manjših parnikov, neštevilno ribiških čolnov in bark pa se je potopilo. Z Biarritz, 8. novembra. Parnik »Santartac«, ki je vozil 3050 ton fosfata iz Tunisa,

je na poti zašel v tako silen vihar, da se je boril 10 ur pred Biarritzom proti silnim vetrovom in razburkanemu morju, ki ga je premetavalo sem ter tja kakor malo orehovo lupino. Med neprestanim klicanjem na pomoč je parnik skušal priti v luk, pri tem ga je vrglo ob pomol tako, da je dobil v sredini dva metra veliko luknjo, skozi katero je neprenehoma uhajala voda. Na pomoč so prišle pristaniške oblasti, katerim se je po dolgotrajnem trudu posrečilo rešiti posadko 23 moških, ki so bili tako izčrpani, da so jih morali z avtom prepeljati v bolnico. Parnik se je končno preklal na dve in se potopil.

Farmerji z 1 poslancem bodo odločali

Tragikomičen izid ameriških volitev — Republikanci in demokrati imajo enako število mandatov, tako da bo odločal edini poslanec farmarjev

Washington, 8. novembra. Po zadnjih poročilih še vedno ni znano kdo je zmagal pri volitvah v reprezentantsko zbornico. Ker je bila volilna borba do skrajnosti sridita in je število nasprotnih si strank v več krajih popolnoma enako, bodo uradne verifikacije volilnih izidov trajale več tednov. Naj bo končni izid kakršenkoli, bo v novem ameriškem parlamentu na vsak način protivladna večina.

Washington, 8. novembra. Kakor poročajo, bodo demokrati in republikanci v obeh ameriških zbornicah najbrže enako močni. Odločitev pa leži pri številnih republikancih, ki so zadnje čase prešli v ostro opozicijo proti sedanji ameriški vladi.

Washington, 8. novembra. Po zadnjih rezultatih so dobili v reprezentantski zbornici demokrati in republikanci docela enako število mandatov, to je po 217, tako da bo jezikov na tehnični edini poslanec farmarjev, ki bo s svojim glasom odločal v vseh važnejših vprašanjih. V senatu imajo republikanci z 48 mandati proti 46 demokratskim večino. Vendar pa je ta večina dokaj dvomljiva, ker je sedem neodvisnih repub-

likancev izjavilo, da bodo glasovali z demokratski zlasti v vseh primerih, ko bodo demokrati nastopili za revizijo carinske tarife. Vsekakor pa je izid volitev dokaz, da sedanja vlada ne bo uživala zaupanja širokih mas.

Dva kardinala umrla

Firenze, 8. novembra. AA. Snoči ob 22.10 je preminul kardinal Alfonz Mistrangelo, nadškof v Firenzi. Rodil se je v Savoni leta 1852.

Rennes, 8. novembra. AA. Tu je umrl iznenada na izprehodu kardinal Charost. Pokojnik je bil škof v Rennesu.

Bančni kraki v Franciji

Pariz, 8. nov. Velika banka Oustric, ki je bila v tesni poslovni zvezi z bankami Adams in Durhon, je ustavila plačila in prijavila sodišču konkurz. Kapital banke je znašal 100 milijonov frankov. Trgovsko sodišče je imenovala dva strokovnjaka, ki bosta preiskala stanje banke.

Caillaux proti reparacijam

Pariz, 8. novembra. Bivši francoski predsednik je objavil v finančnem listu »Le Capital« zanimiv članek proti vojnim reparacijam. Članek se postavlja na stališče, da reparacije ravno tako škodujejo prijateljskim kakor sovražnim državam. Reparacijske dajatve ovirajo razvoj normalne trgovine in postružujejo še itak hudo gospodarsko krizo. Caillaux končno zahteva, naj se uredi reparacijsko vprašanje tako, da ne bo oviralo gospodarskega razvoja evropskih držav in ogražalo še nadalje svetovnega miru.

Znižanje produkcije jeklene industrije

Luxembourg, 8. novembra. Zaradi vse bolj naraščajoče krize je jekleni kartel na seji dne 5. novembra v Bruslju sklenil omejiti za november in december produkcijo jekla za 25%. Zato bo odpuščenih veliko število delavcev.

Premoga samo še za 200 let

Prof. dr. Kothny je predaval te dni v Pragi o vprašanju, kako dolgo bodo pri sedanji višini še trajale zaloge premoga in rud v zemlji. Izgledi niso posebno razveseljujoči. Strokovnjaki cenijo zaloge črnega premoga v zemlji na 4372 milijard, rujevega pa na 1290 milijard ton. Če ostane konzum premoga na sedanji višini, bodo zaloge izčrpane približno čez 200 let. Kot nadomestilo premoga prihaja v poštev nafta, katere je v zemlji nekaj nad 9 milijard ton. To bi pa zadoščalo komaj za 100 let.

Učenjake zanima zdaj vprašanje, od kod bo črpalo človeštvo energije, ki jo dobiva zdaj iz premoga in nafte. V poštev prihajajo trije viri: sonce, veter in voda. Prva dva vira nimata in najbrž tudi nikoli ne bosta imela praktičnega pomena, ker te energije ni mogoče shraniti. Vodni toki bi dali okrog 624 milijonov konjskih sil, kar pa svetu ne zadostuje. Zaenkrat torej nimamo nadomestila za premog in nafto, če bi vse zaloge izčrpali. Isto lahko rečemo o železni rudi, katere je v zemlji še za kakih 150 let. Naloga tehnike bo torej najti metode, po katerih se bo dal zmanjšati konzum premoga in železa, da zaloge ne bodo še tako kmalu izčrpane.

»...eto že napočeni na ŽIVLJENJE IN SVET?«

Izjava poslanika Vukičevića

Sofija, 8. novembra. AA. Novimeno-vani jugoslovenski poslanik dr. Vukičević je te dni predal svoja kreditivna pisma kralju Borisu. Po svoji nastopni avdijenci je dal predstavnikom bolgarskega tiska sledečo izjavo:

»Zelo sem srečen, da je v moji diplomatski karieri prvo poslaniško mesto Sofija, lepa prestolnica Bolgarije. Najbližja sosedja moje domovine. Zelo sem zadovoljen z lepim sprejemom s strani službenih krogov. Nadejam se, da mi bo bivanje v Sofiji prijetno posebno še v pogledu na posledice, ki me čakajo pri jačanju medsebojnih političnih in gospodarskih interesov obeh držav. Trudil se bom prav posebno, da se dva tako blizu si stoječa naroda čim boljše spoznata in ne bom obžaloval truda, da se ta rezultat čimprej ustvari. Ceneč veliki pomen bolgarskega tiska, upam, da bom našel pri izvrševanju te svoje naloge nje-govo dragoceno pomoč.«

Znižanje plač v Nemčiji

Berlin, 8. novembra. Vodilni uradniki pruskih državnih podjetij so prostovoljno pristali na znižanje svojih plač.

Berlin, 8. novembra. V ministrstvu dela je pričela pod predsedstvom bivšega ministra dela zborovati tročlanska komisija, ki bo izrekla končnojavno razsodbo v sporu v berlinski kovinski industriji. Delodajalci so zahtevali, naj se znižajo delavske plače za 15%, docim stoji delavci na stališču, da je to nemogoče in zahtevajo, naj ostane sedanja delovna pogodba še nadalje v veljavi. Delavci naglašajo, da morajo pasti cene življenjskim potrebščinam, nakar bodo delodajalci lahko znižali plače.

Prekoceanski polet »Do X«

Amsterdam, 8. novembra. Veleletalo »Do X« bo nadaljevalo svoj polet v Ameriko 16. novembra. Letelo bo najbrže preko Anglije v Lizbono.

Krvave demonstracije v Bombayju

Bombaj, 8. novembra. Snoči so se vršile v mestu krvave demonstracije. Policija je morala streljati. Ubita je bila ena oseba in več ranjenih.

Roparski napad na vlak

Oakland, 8. novembra. Pri Nobelnu so banditi oboroženi s strojnimi napadli osebnih vlak in odnesli 50.000 dolarjev in razne poštne pakele velike vrednosti. Ranjeni so bili nihče.

Pokol japonske vcelebanke

Tokio, 8. novembra. Velika banka Sina-mo, ki je najbolj zainteresirana na industriji svile, je zaprla svoje urede.

Nauk iz dosedanjih zrakoplovnih nesreč

Berlin, 8. novembra. »Berliner Tageblatt« poroča, da je dr. Eckener izjavil, da se bodo morali »Zeppelin« popolnoma rekonstruirati, ker je nosilnost helija veliko manjša kot plina. Predvsem se bo moral zrakoplov znatno podaljšati. Napolnitev zrakoplova s helijem bo stala 400 tisoč mark. Nadalje je dr. Eckener demantiral vest, da je stavljen z vodikom napolnjeni Zeppelin izven prometa.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.735. — Berlin 13.46. — Bruselj 7.874. — Budimpešta 9.885. — Curih 1095.9. — Dunaj 7.9563. — London 274.33. — Newyork 56.365. — Pariz 221.81. — Praga 167.46. — Trst 295.57.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: 9.128. — Pariz 20.2425. — London 25.0325. — Newyork 515.325. — Bruselj 71.87. — Milan 26.97. — Madrid 58.5. — Amsterdam 207.40. — Berlin 122.825. — Dunaj 72.55. — Sofija 7.73. — Praga 15.28. — Varšava 57.75. — Budimpešta 90.20. — Bukarešta 3.06.

Afridi ponujajo premirje

Bombaj, 8. novembra. Gorsko pleme Afridov je naprosilo oblasti v Pešavarju za mirovna pogajanja.

Justifikacija treh banditov

Mexico, 7. novembra AA. Davi so bili ustreljeni trije razbojniki, ki so napadali železniške vlake in ropali potnike. Njihova trupla so izpostavili na glavnem trgu.

Ponatis vinskega zakona za prodajalne vina

Beograd, 7. novembra AA. Državna tiskarna je izdala po dva dinarja izvod te-kstnika novega vinskega zakona. Po določbah zakona o vinu morajo vse prodajalne vine imeti po en izvod tega zakona na vidnem mestu.

Prvi ukrep nove brazilске vlade

Rio de Janeiro, 6. novembra AA. Nova vlada namerava izgnati bivšega predsednika Luisa Washingtona. Obenem bodo bivšemu predsedniku odvzete vse politične pravice.

Izkoriščanje postranskih gozdnih pridelkov

Beograd, 7. nov. AA. Na vprašanje direktorja gozdov o načinu izkoriščanja postranskih gozdnih pridelkov je ministrstvo za gozdove in rudnike odgovorilo, da je to vprašanje rešeno v navodilih gozdnim upravam o izvajanju zakona o gozdovih. Zakon o gozdovih predvideva v teh odredbah, da se postranski pridelki smejo dajati brezplačno razen pašne in podobnih stvari, ki so regulirane s posebnim zakonom. Kar se tiče regulacije za popraviljanje državnih in samoupravnih cest, opozarja ministrstvo na odredbe čl. 42 zakona o gozdovih.

Neuspeh konference o likvidaciji dolgov bivše habsburške monarhije

Budimpešta, 6. novembra. M. Pariška konferenca, ki pretresa vprašanje razdelitve državnih dolgov bivše avstro-ogrske monarhije, je prekinila svoje delo, ker se zastopniki držav dolžnic niso mogli sporazumeti s predstavniki upniških držav. Delegacije se vračajo v svoje prestolnice, da prejmejo nova navodila svojih vlad. Konferenca bo nadaljevala svoje delo na Dunaju.

Licitacija z mezdami navzdol

Za brezposelno podporo je bilo vloženih 2500 prošenj, a uslišanih 1800
— Mestna občina izda za brezposelne 236.738.— Din

Ljubljana, 8. novembra. Stevilo brezposelnih je z vsakim letom večje. Velika gospodarska kriza in izredno visoka produkcija v posameznih strokah sta glavna vzroka brezposelnosti. Za omiljenje brezposelnosti se je tudi v zadnjih mesecih storilo veliko, toda kakor se vidi, prav z malimi uspehi. Vsaka država skuša na svoj način rešiti ta problem, toda pravih uspehov se ni videti. Tako gre do še vedno velike vsote za podpiranje brezposelnih, da se jim vsaj hipno pomaga.

V naši državi sicer ni stotisoče brezposelnih, toda še vedno je njihovo število zelo visoko. Statistika javnih delovnih delam kaže, da je problem brezposelnosti tudi pri nas pereč in da je zato treba temu vprašanju posvetiti vso pozornost. Mestna občina Ljubljanska je tudi v preteklem letu vložila za brezposelne 330.000 Din. Ta znesek je komaj zadostal kljub temu da se je za brezposelne v veliki meri posredovalo za zaposlitev. Brezposelnosti so delavci in nameščenci vseh kategorij, a najbolj so prizadeti javni nameščenci in kvalificirani delavci. Za teake se je delo dobilo nekoliko lažje, ker je bila v Ljubljani stavbna sezona na višku in ker se je tudi nekaj delavcev porabilo pri začetnih delih cestne električne železnice. Toda navadno se zgodi, da delavci, pristojni v Ljubljani ali v Ljubljani stanujoči, dela ne dobijo, ker je dotok zunanjih delavcev ogromen. Celotno kadro stalnih mestnih delavcev sta dve tretjini takih, ki ne stanujejo v Ljubljani, temveč v bližnji ali daljni okolici.

Za mesto je to dvojna škoda: domači delavci ne dobe dela in zahtevajo brezposelne podpore, dalje pa zunanji delavci prisluženega denarja ne konstatirajo v toliki meri v mestu samem, kakor bi se to zgodilo, če bi ti delavci stanovali v Ljubljani. Toda še huje je, da je letos dotok delavcev iz južnih krajev države zelo velik. To so po večini delavci, ki se zadovoljijo z najnižjo mendo, s katero bi domači delavci ne mogli preživljati svojih rodbin. Tudi nimajo ti delavci toliko zahtev in potreb pri prehrani, zato se tudi lažje zadovoljeje z manjšo plačo.

Ljubljanski delodajalci so sprejeti zadnje mesece v delo več sto takih delavcev z motivacijo, da so cenejši kot domači. Ta licitacija z mezdami navzdol pa je tudi zelo škodljiva in nemoralna. Nemogoče je, da bi delavec z zaslužkom 3 Din na uro zaslužil toliko, da bi pošteno prehranil sebe in rodbino, ker bi pri osemurniku in pri 24 delovnih dneh zaslužil mesečno kvečjemu 60 Din. Domači delavci pa imajo navadno določene mezde po 4 do 4.50 Din na uro, kar sicer še ne zausča za udobnejše življenje, vendar pa se more zaslužiti približno 800 Din na mesec. Proti načinu zaposlovanja delavcev iz južnih krajev se je socialno politični urad mestnega magistrata pritožil pri večjih ljubljanskih tiskovih in zabil, naj v bodoče v prvi vrsti zaposlujejo ljubljanske delavce in šele v drugi vrsti one, ki so se v Ljubljano priselili.

Brezposelnost je letos v Ljubljani nekoliko padla, vendar je za brezposelno podporo zaprosilo v tekočem letu nad 2500 ljudi, podpora pa je prejemale okoli 1800. Med prosilci jih je bilo nad polovico, ki niso pristojni v Ljubljani, vendar pa če bivajo nad dve leti v mestu. Delavski oddelek socialnopolitičnega urada ve-

di statistiko o brezposelnih in o izplačanih brezposelnih rednih in izrednih podporah. Na podlagi njegovih izkazov je bilo letos izplačanih podpor:

januarja 611 brezposelnih 80.600 Din, februarja 405 brezposelnih 50.256 Din, marca 202 brezposelnih 27.071 Din, aprila 117 brezposelnih 12.908 Din, maja 80 brezposelnih 8161 Din, junija 49 brezposelnih 5509 Din, julija 26 brezposelnih 2102 Din, avgusta 31 brezposelnih 2744 Din, septembra 37 brezposelnih 3089 Din, oktobra 65 brezposelnih 4798 Din, novembra 110 brezposelnih 9500 Din (predvidoma), decembra 350 brezposelnih 30.000 Din (predvidoma). Skupaj 1483 brezposelnih 236.738 Din.

Za obleko, obutev in hrano se je iz fonda za brezposelne izplačalo nad 60.000 Din, tako da bo znesek, ki je bil v proračunu predviden 300.000 Din, porabljen v celoti.

Z gotovostjo je pričakovati da bodo prihodnje leto brezposelne podpore znatno manjše, ker je precej delavstva zaposlenega pri cestni električni železnici in ker je predvidoma pričakovati začeten del pri regulaciji Ljubljanske in carinarnice. Zato je tudi proračunska postavka za brezposelne podpore v proračunu za l. 1931. predvidena z zneskom 200.000 Din.

Poleg teh podpor so se nakazovale našim rojakom iz Primorja iz fonda, ki je znašal 20.000 Din, enkratne izredne podpore. Glede na vedno večji dotok pa je, žal, ta svota nekoliko prenizko odmerjena. Potovalne podpore se nakazujejo onim delavcem, ki so na potovanju skozi Ljubljano, in to v znesku, s katerim sta jim omogočena prevoz in prehrana. Za one delavce pa, ki jim nakaže javna borza dela polovično vožnjo, prispeva mestna občina polovično vožnjo in za prehrano. Takih podpor je bilo letos nekaj nad 15.000 Din.

Delavska zbornica v Ljubljani je tudi letos nakazala mestni občini 10.000 Din, ki so predvsem namenjeni za opepujoče delavce, ki po zakonu ne morejo dobiti podpore pri javni borzi dela in ki niso pristojni v Ljubljano.

Ogrevalnica.

Za delavce, ki so brez doma in brez sredstev je ustanovljena mestna ogrevalnica. Brezposelni delavci so se je v velikem številu poslužili. V zimskih mesecih je bilo v ogrevalnici dnevno nad 80 delavcev, ki so tamkaj tudi prenočevali. V ogrevalnici je dovoljeno bivanje proti posebnim nakaznicam, ki jih izdaja socialno politični urad. Kdor izmed prosilcev ni bil v tekočem letu zaposlen vsaj 3 mesece, se mu bivanje v ogrevalnici ne dovoli. Vseh obiskovalcev v ogrevalnici je bilo 282. V poletnih mesecih so uporabljali ogrevalnico kot azil. Posluževalo se ga je 10 do 15 delavcev dnevno. Delomržežem vstop v ogrevalnico ni dovoljen.

Ker je v Ljubljani opažati vedno več delomržežev in postopakev, je socialno politični urad zaprosil policijsko upravo, da se vse one, kjer v zadnjem letu niso bili stalno nikjer zaposleni, odpravi po odgovoru v njih domovne občine in da se jim zopetni povratek v mesto prepove. Upati je, da bo s tem Ljubljana rešena sramote, ki se zadnje čase pojavlja radi vedno večjega števila postopakev in delomržežev. Socialno politični urad bo v tem pogledu akcijo nadaljeval in bo nudil podporo le onim, ki so radi nesreče ali pomanjkanja dela zapadli v brezposelnost, za vse ostale pa bo rigorozno odklanjala izplačevanje podpor.

bo pod skrbnim vodstvom vaditeljev urila svoje mišice in krepi la značaj v odločne in zavedne Jugoslovane. Zdravo!

Vprašanje postajališča v Renkah

Gospod urednik, dovolite mi kot naročniku vašega cenjenega lista, da se oglašim tudi jaz kot Polšenčan k temu vprašanju. Že leta 1902 je bilo splošno to vprašanje. Utihiilo je do leta 1906. V tem letu je bila v mesecu juniju, če se dobro spominjam, poslana komisija, da si ogleda zadevo postajališča v Renkah. Povabljeni so bile občine Polšnik, Konj in Sv. Lambert. Bil sem takrat šolski voditelj in obenem občinski tajnik pri županu g. Fran Vozelu na Golčah. Vprašanje je prepotrebno postajalo je sprožila takrat občina. St. Lambert in sicer s prošnjo na komor. svet pokojnega g. Povšeta. Le-ta se je obrnil na žup. obč. Polšnik in župni urad istotam. na obč. Konj in župnijo Sava, ter župnijo Sv. Gora. Vsi so se strinjali in podpisali takratno prošnjo žup. obč. St. Lambert, le konservativni obč. urad Polšnik se ni popolnoma strinjal.

Ko je prišla komisija, so bile povabilne vse imenovane občine. Udeležili smo se podpisani, g. Fran Vozel, župan in z g. Donovskim županom obč. Konj en odbornik, le nazadnjaški (oprostite temu izrazu, ker takrat so res bili nazadnjaški) Polšenčanov ni bilo nikjer. Seveda, ker so pa bili najboljši prizadeži, je stvar propadla. Ker obč. St. Lambert ni sama zmogla bremena, proračun je bil velik tudi za takrat) smo morali stvar opustiti, kljub temu, da je vsi takratni obč. odbor obč. St. Lambert bil soglasno za postajališče v Renkah. Iz St. Lamberta bi bilo dobrih 45 minut do postaje, pa še ne po pešpoti in tudi cesta bi se spejala čez Kolk. Za planince bi pa bila zopet ena gorska pot odprta na Sv. Goro.

Ko sem pozneje služboval kot nadučitelj in šol. upravitelj na Polšniku, sem bil zopet tajnik pri županu originalu g. Borščku. Le s tem sva zopet sprožila misel postajališča v Renkah. Pokojni g. Peter Mohor je bil ves vnet in je rekel ob priliki: »Strela božja, imel bom vsaj bližje in lepše na po-

stajo in pa planinci si bodo razgledali naš prekrasen svet«. Podpisal je in on takratno prošnjo. In zopet je prišlo na obč. odbor vprašanje, ako je pripravljen žrtvovati če se ne motim 76 tisoč kron. — Rekli so ne! Kljub temu, da so jim pomen postajališča obrazložili. So pač na Kumljanskem in Kumljanci. S temi ljudmi ni nič, strela božja, nimajo smisla za napredek in za dobro sebi, tako se je izrazil pokojni Peter Mohor, župnik in pregnanec v Kojšci.

Kot poznam predobro Polšenčane, vem da dokler bo v odboru le en odbornik starega kova, čeprav so dobri možje, je vse zastoj. Polšenčan ostane Polšenčan, vsaj so tam vas Gorje in Spodnje Tepe. Ali da bi jih poniževal, bog ve da ne, saj vem, kako je bilo z novo šolo. Ne pa ne! Ali me so se razvneli, so se parkrat pridušili, pljunili v roke in nova šola je stala vsem v čast in ponos; in tako je bilo tudi s cerkvijo. In danes pogledajte prihajajo iz Slopa, pa boste mislili, da pridete v mesto s katedralo. Stavim, ne vem koliko, da popred ko bo leto dni in postajališče v Renkah bo večje, ko v Jevnici, saj vendar nisem tolkei kamenja na Polšniku, pač pa učil pridno in naukov željno mladino. V duhu jih že vidim, kako tuhtajo, da spravijo postajališče pod streho!

G. urednik, pojdite enkrat na Polšnik in pobezajte g. Borščka starega »Vovka«. Ta Vam pove, kako sva midva znala. Le tudim se, da ga niso izvolili še za častnega občana. Dobra duša ali hud da kaj! — Ako sem se v čim zmotil prosim, da mi oprostite, sicer vas pa vse pozdravlja in kliče — na delo!

Vek. Liliha.

Film 3 in 1 je 2

(Najnovejša filmska opereta »Ufe«.)
 (Spisala Lillian Harwey.)

V današnji dobi avtomobilizma igrajo važno vlogo cestne prodajalne benzinca. Še pred nekoliko leti je bilo zelo nerodno za avtomobilista, če je na kakih daljših turah moral zaviti h kramarjem po benzin, kadar je njegov avto postal »žejan«. Danes pa je v tem pogledu popolnoma drugače. Danes se ne kupuje benzin tako kot n. pr. kava ali sladkor. Nasprotno. Dosti je bencinskih rezervarjev, ki ti brž napolnijo in utese žejo tvojega avtomobila. Meni pa tudi ti bencinski »občestni« niso bili simpatični; če je bilo le mogoče, sem z njimi hitro op. av. l.

Ampak človek obrača — bog pa obrne. Sicer je v tem primeru tudi človek obrn.

Usodno je za vsako igralko zvočnega filma, če sprejme nov manuskript; nikdar se ne ve, kaj hočejo napraviti avtorji z nami igralci. Enkrat nas pošljejo v Teneriffe, drugič na rivijero, potem zopet v led in sneg, v visoko gorovje ali takole sredi novembra k morju. Prav posebno pa so pri zvočnem filmu manuskripti čudni, ker zahteva režija včasih čas in prostor, ki imata velik vpliv na naše privatno življenje.

Ko mi je Erich Pommer izročil manuskript za novo opereto »3 + 1 = 2«, sem radovedno mislila, kaj neki sta si oba avtorji Paul Frank in Franz Schulz zarisila.

Danes vam že lahko zaupam, da je »3 + 1 = 2« nekaj tako vselega in šaljivega, da kaj takega niti jaz sama še nisem videla niti slišala. Ampak pri nadaljnjem čitanju in premišljevanju sem se zblala. Moj bog, kje neki se bo vse to odigralo? Kam nas bodo postavili in poslali? No, pa so me moje misli varale! (Izvala bogu!) »3 + 1 = 2« morajo igrati v Berlinu — »3 + 1 = 2« se je moralo filmati v Berlinu.

Takoj v začetku nisem mogla glumiti pravga; poleg mojih glavnih partnerjev — Willy Fritscha in Oskarja Karlweissa sem nastopila v tem filmu prvič z izvrstnim mladim komikom Heinz Rühmannom. Nekam plašno sem ogledovala bencinsko črpalko v ateljeju. In tista mala rumenozelena hišica zadaj in kričeži napis »Tankstelle zum Kuckuck« ter svarila na znamenja »Die Drei von der Tankstelle«.

Prvi dan našega dela je bil že napor zame. Ne morete si misliti, koliko prizadevanja sem imela, da sem mogla poleg nesimpatičnega rezervarja imeti prijazen obraz in prijetno flirtati z Willy Fritschem — vratarjem.

Ko sem končala z njim, je prišel na vrsto Oskar Karlweis. Pa tudi ta flirt je ugajal našemu režiserju Wilhelmu Thieleju.

In potem, ko smo dokončali v nemškem jeziku, — smo ponovili vse film še v francosščini.

Nekaj pa se je zgodilo med tem čudnega v meni. Sanjala sem o rezervarju in o njegovih sesalkah in zdelo se mi je, kakor da me hočeta obe sesalki objeti in iz-

puliti iz avtomobila ter z menoj — flirtati. Te sanje bi morala že drugega dne pozabiti, ker smo prekoračili ob 3 ur: temno dvorano, da bi pričeli se s poslednjim — šestim — flirtom. Tu v teh šestih dneh se mi je bencinski rezec var priljubil! In če srečam kdaj v mestu ali na kmetih prijateljico, se bom smejala in spominjala veselo zvočne operete »3 + 1 = 2« ki je postala simbol prijetnega spomina.

„Brv nesreč pri Verniku“

Prejeli smo: V točneje pojasnilo onemu, ki je v št. 252 »Slov. Narod« po nepotrebnem razburil ljudi, ki hodijo čez omenjeno brv.

Vsakemu, ki je malo razsoden, bo jasno, da ubogi brodar ne more po vsaki narasli vodi renovirati potniku zasigurane brvi, če pomisli, da si za par dinarjev, ki jih zasluži na dan, ne more privoščiti nič drugega, kakor potrebno dnevno hrano. Za vzdrževanje čolna in brvi je treba druge iskati kredita.

Seveda se pred vojno ni pripetilo, da bi kdo zdrsil na brvi, ker je bila reka regulirana in je bil prevoz od brega do brega s čolnom mogoč. Po vojni sta pa dve veliki poplavi regulacijo na večih krajih krajih popolnoma — za drugih pa deloma »razjedile«. Na takih kompleksih se ob visoki Savi voda razliva daleč izven struge, kjer koplje rokave in trga bregove.

Baš zato je prevoz s težjim brodom, s katerim se je svoječasa prevažalo vozove in potnike, zdaj nemogoč. Da je potnik v januarju plaval za aktivko, je izmišljen dodatek; pač pa javnost lahko uvidi iz težkega položaja brodarja samega in pa iz nevarnosti potnikov nujno potrebo regulacije, s katero bodo enake nepravilne odstranjene. Prebivalcem ob Savi se ne bo treba več bati za travnike in polja, da jih Sava zalije, potnikom se pa ne bo treba gupati po spolzki brvi.

Iz gledališke pisarne

DRAMA

Začetek ob 20.

Sobota, 8. novembra: Mladotetje. Red A. Nedelja, 9. novembra ob 15: Janeček-Nosanček, mladinska predstava. Izven. ob 20: Gospa ministrica. Ljudska predstava ob znižanih cenah. Izven.

»Janeček - Nosanček«, priljubljena mladinska igra, se vzpripri v nedeljo 9. t. m. ob 15. uri popoldne prvič v letošnji sezoni. Pri predstavi sodeluje več dramskih ansambel, balet in orkester dravske divizije. Opozarjamo stareše na to mladinsko predstavo, ki je pri znižanih cenah.

Nad vse uspešna Nušičeva komedija »Gospa ministrica« se ponovi v nedeljo 9. t. m. v ljubljanski drami ob 20. uri zvečer. Komedija je pri premijeri in reprizi dosegla zelo velik uspeh. Občinstvo je pri obeh vzpriprih napolnilo gledališče in se izvršno zabavalo ob komičnih prizorih, ki se vrstijo v komediji in ki jih izvršno podajajo vsi sodelujoči z go. Polonico Juvanovo kot »Gospo ministrico« na čelu. Režija Fran Lipahova. Predstava je izven, pri znižanih, ljudskih cenah.

Aleksej Tolstoj je avtor prihodnje novitete v naši drami »Serija A—000001« ali »Ljubina srečka«. To je izredno ljubka in zabavna komedija o usodi mladega dekleta. Glavne ženske vloge so v rokah g. Mire Danilove, Medvedove in Juvanove ter g. Jana, Kralja, Zelenika, Gradiša, Cesarja in drugih. Režiser prof. O. Šest.

OPERA.

Začetek ob 20.

Sobota, 8. novembra: Grof Luxemburški. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Nedelja, 9. novembra ob 15: Evgenij Onegin. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. ob 20: Mascotta, premijera. Izven.

Jutri popoldne ob 15. uri se poje Čajkovskega opera »Evgenij Onegin« z gosp. Primožem in naslovni partiji. Sodelujejo: gđna. Majdičeva, ga. Kogelj, gđna. Spanova gđna. Strniša, gg. Gostič, Zupan (Gremim) Janko, Sancin in drugi. Dirigent g. Štrifot. Predstava se vrši pri znižanih cenah. — Zvečer je premijera francoske opere »La Mascotte« (Angel sreče). Opera je bila napravljena po komponisti Ed. Andranu leta 1880., na našem odru vzpriprijena pred 22 leti. Režiser g. Kreft režira delo po modernističnih smernicah gledaliških strokovnjakov. Glasbeni del je v rokah priznanega dirigenta g. Štrifota. Plesni mojster g. Golovin je naštdural baletne točke. Načrti so po navodilih inscenatorja g. Uljančičeva. Obleke vojvodinje in princeze so napravljene v salonu »Misse«, ostalo v gledališki krojačnici. Predstavljalci glavnih vlog so: ga. Poličeva, gđna. Spanova, gg. Drenovec, Janko Peček in Povhe. V manjših vlogah nastopijo gđna. Jeromova, gg. Simončič, Jelnikar, Sekula ter gđne. Kurbošova in Brarjeva. Predstava se vrši izven abonmana.

Zadnji ljubljanski ge. Vere Danilove - Balatove v ljubljanski opereti. Nocoj se poslovi od občinstva in kolegov ga. Vere Danilove - Balatova, ki je bila nad 20 let članica našega gledališča in z uspehi nastopala v drami, opereti in operi. Opozarjamo naše občinstvo na njen zadnji nastop, z željo, da v polnem številu poseti nocojšnjo vzpripriitev operete »Grof Luxemburški« in s tem izkaže priznanje priljubljeni igralki in pevki. Ostala zasedba občinstva. Dirigent g. Neffat. režiser g. Povhe. Predstava je izven abonmana, cene znižane, ljudske.

Tenorist Stepijovski, ki je trenutno član poljske opere v Katovicah, gostuje dne 22. t. m. v ljubljanski operi Čajkovskega »Evgenij Oneginu«. Partija Lenskega, katero je gost po vojni prvič zopet v Ljubljani kreiral, spada med njegove najbolj uspele vloge. Predstava se bo vršila na korist Udruga gledaliških igralcev, izven abonmana.

Beležnica

Koledar.

Danes: Sobota, 8. novembra 1930, katoličani: Bogomir, pravoslavni: 26. oktobra: Mitrov dan.

Jutri: Nedelja, 9. novembra 1930, katoličani: 22. pobink.; pravoslavni: 27. oktobra.

Današnje prireditve.

Drama: Mladotetje. A. Opera: Grof Luxemburški. Kino Matica: Kneginja čardaša. Kino Ideal: Ukradeni avto (Harry Piel). Kino Ljubljanski Dvor: Morala o polnoči.

Film ZKD: Matterhorn ob 14.30 v Matici.

Prireditve v nedeljo.

Drama: ob 15. Janeček Nosanček, ob 20. Gospa ministrica.

Opera: ob 15: Evgenij Onegin, ob 20. La Mascotte.

Kino Matica: Kneginja čardaša. Kino Ideal: Ukradeni avto. Kino Ljubljanski Dvor: Morala o polnoči.

Lutkovno gledališče Sokola v Nar. domu: ob 16. dr. Faust.

Dežurne lekarne.

Danes in jutri: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

Nesreče in zločini

Včeraj in danes se je pripetilo zopet več nesreč in nezdod. V Ljubljani je bil zopet izvršen napad z nožem in v bolnico so morali prepeljati težko ranjenega posestnika, ki je postal žrtev bratovega pohlepa in osvete.

Brat z nožem nad brata.

Krvava tragedija se je doigrala na vseh svetih dan v vasi Luže, občina Selce. Tam je 27letnega posestnika Valentina Benedika z nožem napadel lastni brat in ga sunil v prsa. Poškodba je zelo težka, kajti rana je zelo globoka in nevarna. Benedika je najprej zdravil domači zdravnik, ker je bil za prevoz v bolnico preslab, davi so ga pa vseeno morali prepeljati v bolnico.

Vzrok zločinu je pohlep po denarju in osveta, deloma pa tudi delna omejenost Benedikovega brata. Ta je namreč nekoliko slaboumen, zlasti nevaren je pa, kadar se napije. Takrat je rad agresiven. Na vseh svetih dan je prišel pijan domov in je brez vsakega povoda napadel Valentina. Kakor je izpovedal težko ranjeni Valentin, se z bratom že deli čista nista razumela. Slaboumnemu bratu je pred leti izplačal delež v znesku 300.000 Din, poleg tega si je brat tudi izgovoril užitek do smrti v bratovi hiši. Denar je kmalu zapravil, potem pa začel Valentin nadlegovati, naj mu da še denarja ali pa posojilo. Ker mu ta ni hotel ustreči, ga je začel sovražiti. Vse kaže, da je dejanje kljub svoji omejenosti izvršil z gotovo premišljenostjo in da je imel namen brata se odkriti. Po zločinu je storilec pobegnil in ga dozdaj še niso našli. Oblasti domnevaajo, da je Benedik izvršil samomor.

Konj ubil otroka.

Pretekli teden smo poročali o težki nesreči, ki se je pripetila v Kompolju pri Kočevju. Tam je na paši posestnika Mustarja brnil konj v glavo sedemletnega posestnikovega sinčka Vinka. Težko poškodovan otroka so v soboto prepeljali v bolnico. Imel je vso razbito čeljust, pa tudi težke poškodbe na glavi. Otrokovo stanje je bilo sprva brezupno, pozneje se je pa nekoliko izboljšalo, tako da so zdravniki upali, da bo okrevaj. Včeraj popoldne je pa mali Vinko poškodbam podlegel.

Napad z nožem.

V Ljubljani je bil včeraj ponoči zopet izvršen napad z nožem, torej v dveh dneh že drugi. Prvi je bil, kot že poročano, včeraj ponoči izvršen na akademika K. v Wolfovi ulici, k sreči je ta zadobil samo lažjo poškodbo. Tudi v drugem primeru gre za lažjo poškodbo. Sinoči je bil namreč za Bežigradom napaden soboljarski pomočnik rDago Hlebs. Napadalec ga je sunil z nožem v vrat. Hlebs je moral v bolnico, kjer so ga obvezali in je lahko bolnico že zapustil. Dva napada v dveh dneh zopet dokazuje, da je javna varnost v Ljubljani, zlasti pa na periferiji, zelo pomanjkljiva.

Druge nesreče.

Dijakinja Cirila Valentič iz Skofje Loke si je včeraj pri telovadbi zlomila roko. — Mizarskega pomočnika Valentina Šubica iz Vižmarjev je včeraj popoldne stroj agrabil za desno roko in mu jo nekoliko poškodoval. — Delavcu Karlu Divjaku iz občine Homec je med delom odletela deska v trebuh in ga precej poškodovala. — Posestnik Anton Kalan iz vasi Gostče, občina Selce, se je s kromom poparil po rokah in prsih. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnico.

Za varnost v zračnem prometu

Od 10. do 23. decembra se bo vršil v Parizu prvi svetovni kongres za varnost v zračnem prometu. Aktualnost kongresa je tem večja, ker se je pripetilo zadnje čase v letalstvu več težkih nesreč. Kongresa se udeležijo po letalskih strokovnjaki nad 40 držav. Razpravljalo se bo o vseh sredstvih in načinih zračnega prometa, o aeroplanih, zrakovnih hidroplanih in balonih.

Dva dni se bodo mudili udeleženci kongresa na poskusnem letališču francoske vlade v Orly, kjer jim bodo razkazovali razne varnostne naprave, najnovejša padala itd. V zvezi s katastrofo angleškega zrakovlova »R 101« razmišljajo strokovnjaki, kako zavarovati ogrožene potnike pri velikem potniškem zračnem prometu. Francoskemu letalskemu ministrstvu je bil poslan osnutek rešilne kabine, v katero bi se potniki v nevarnosti zatekli in ki bi se s pomočjo avtomatičnih padal spustila varno na tla. Izum proučujejo zdaj francoski letalski strokovnjaki.

Sokol na Viču

kaže v zadnjem času izredno delavnost na vseh poljih telesne in duševne kulture. Velika ovira za smotreno šolsko delovanje je bila docela pokvarjena dvorana, parketna tla in pa razsvetljava tako v dvorani, kakor tudi na gledališkem odru. Katastrofalna povodenj v jeseni leta 1926 je napravila Sokolu ogromno škodo. Uničila je v garderobah skoro ves gledališki inventar, vdrla skozi omaro za sušilnja v dvorano ter napravila na parketu občutno škodo, skoro ves je v nekaj letih segnil. Ker je v takih razmerah vsako delovanje nemogoče, je sklenil odbor Sokola dvorano temeljito popraviti. Pred dobrim mesecem so se pričela dela in tako bo dvorana v najkrajšem času prenovljena, na novo poslikana in preplekana ter položena nova parketna tla.

Otvoritev prenovljene dvorane, obenem 10letnica postavitve Sokola, doma na Viču, se bo vršila s slavnostno akademijo na šolski praznik 1. decembra. Društveno delovanje v vsakem oziru lepo napreduje. Vsi odseki tako pevski, orkestralni in dramski, pridno vadijo, da bodo v zimski sezoni nudili Vičanom ob nedeljah vsestranskega razvedrila. Sokolska mladina vzpripri v režiji br. Grdine mladinsko igro »Pehtac«, dramski odsek pa pripravljajo v proslavo 10letnice delovanja sokol. gledališkega odra Manice Komarove »Prisega opolnoči«. Tudi na telovadnem polju delujejo vsi telovadni oddelki zadovoljivo, žal, da primanjkuje sposobnih prednjakov ter leži zaradi tega vse tehnično delo na eni ali dveh močeh. Vsekakor bi želeli, da bi Sokol priridil v zimskem času kot delajo to ostala društva prednjaško šolo za člane in članice. Kot predavatelji bi gotovo radevali priskočili na pomoč bratje ljublj. sokol. društev. Stevilo članstva se je precej povišalo, pogrešamo pa v svojih vrstah še mnogo takih, ki bi lahko mnogo pripomogli k še intenzivnejšemu delovanju, pa gledajo sokolski pokret le od strani. Starše naše mladine pa prosimo, pošiljajte mladino redno k telovadbi, kjer si

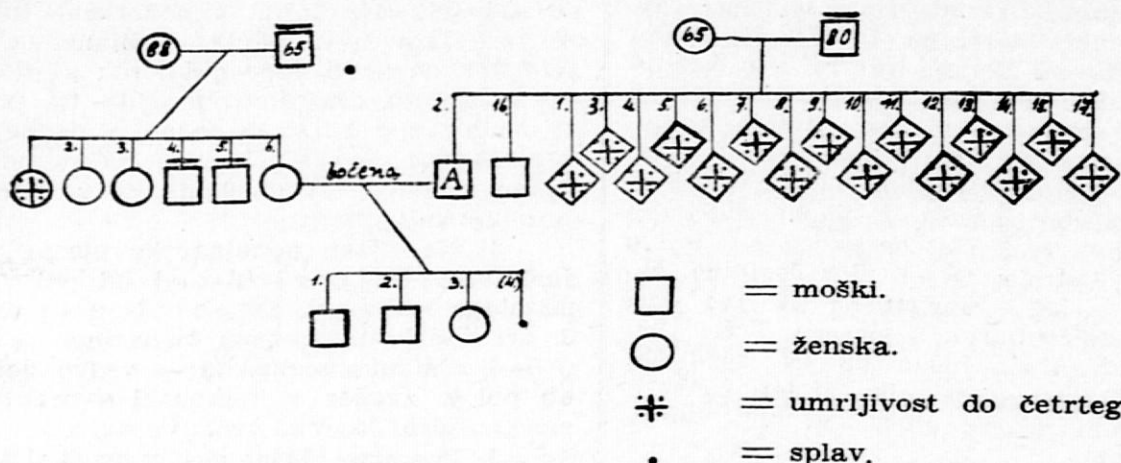
Praktičen pomen študija rodovnikov in dvojčkov

Predavanje dr. Š. B. na sestanku prirodoslovne sekcije Muzejskega društva 7. X. 1930

Na svoj rodovnik je pač skoro vsako ponosen. Ponavadi, kadar se za to zanima, ga začne risati od daljnjega prednika, in sicer po moški liniji — zakaj ponos je ime, rodbinsko ime. Pri tem gre zlasti za zgodovinske podatke, za podatke starosti, poklicev itd.

Toda rodovnik lahko biologom služi na čisto drug način.

Primer rodovnika po natiskih »Zdravniškega vestnika« II. letnik 9. št.

Seveda biolog začneja rodovnik ravno obratno, t. j. pri sedaj živečem prabrandu (preiskovancu), ter skuša doznati podatke za prednike, in sicer po očetu in materi enako,

čim dalje nazaj. Biologu pri tem ne gre za zunanjo zgodovinsko fakta, marveč zlasti za stvari, iz katerih bi mogel sklepati na genotip prabrandu. Kaj pa je to, genotip? Posameznik, kakor ga vidimo vsak dan, srečavamo na cesti, v uradu itd., je, biološko povedano, sestavljen iz dvoje vrst znakov, iz takih, ki so mu bili vrojeni — te imenujemo genotip — in iz takih, ki so nastali

tekmo individualnega življenja. Poslednji so rezultati reakcij genotipa na svet, na milje, v katerem kak individual živi. To so t. zv. peristatični znaki. Individuum, kakor ga vidimo, pa imenujemo biološko fenotip, t. j. po naše približno: pojava, kakor se nam zdi, da jo vidimo.

Jasno je, da nihče ne more spoznati genotipa takoj od zunaj, mi vidimo in spoznamo le fenotip, torej niz lastnosti, ki so pač značilne za posameznika, ki pa lahko prikrijeva njegovo pravo gensko sestavo, njegov genotip. Toda ker so vse lastnosti, kakor smo rekli, nastale kot reakcije genotipa na milje, je gotovo, da bomo mogli po njih sklepati na genotip, torej na pravo vrojeno sestavo posameznika. V to smo nam pa služili rodovnik.

Potom rodovnika namreč skušamo doznati čim več objektivnih znakov za ta ali oni rod,

začenši od prabrandu in čim dalje nazaj do prednikov. Ker sta genski sestavi po materi in očetu enakovažni, moramo zasledovati oba rodovnika.

Kako sedaj sklepamo iz rodovnikov na genotip? Ako se nam pojavi ista bolezen večkrat, morda še celo v isti obliki, na istem organu, ako spoznamo, da je cel niz prednikov in sorodnikov prabrandu prišel v konflikt z zakoni, ako imamo vrsto pijancev, prostitutk itd., potem že smemo, vsaj previdno, sklepati na genotip preiskovance. Zakaj iz teh zunanjih pojavov, iz fenotipov, sklepamo lahko na gotov vrsto reakcij tega in tega genotipa na tak in tak milje. Potom rodovnikov lahko pridelimo kolikor toliko šele pravilno mesto vrednosti genotipa in miljeja za posameznika. Spoznavamo, da ni milje glavna stvar, ki vpliva na usodo posameznika, marveč njegova genska sestava, njegov genotip, ki dopušča le tako in tako reakcijo na obdajajoči ga svet. Miljeju pripada torej vloga, da sproži gotove reakcije žive dedne stvarine. In te reakcije se nam potem javijo v fenotipu kot bolezni, kot zločini itd.

Kak pomen ima sedaj študij dvojčkov za ta vprašanja? Med dvojčki razlikujemo

enojajčne in dvojajčne. Ako sta dvojčka različnega spola, sta gotovo dvojajčna, ako pa sta istega spola, ni da bi morala biti enojajnika!

Enojajčne dvojčke spoznavamo šele z gotovostjo po neki shemi, ki sta jo izdelala Siemens in v Verschuer. Zanimivo je, da nudi ta shema večjo gotovost v diagnostiki — le po dosegi spolne zrelosti, po dovršeni puberteti, dočim je prej težja in najtežja pri malem otroku. Med znaki, ki prihajajo tu v poštev, navajam le te: Barva in oblika las, barva kože z različnimi anomalijami na istih mestih, barva oči, vstevši pigmentne pege, barva in razdelitev dlak po telesu, oblika nosu, obraza, roke, črte na dlani, t. zv. papilarni linije na koncih prstov (prstni odtisi enojajčnih dvojčkov se torej ujema), in končno krvna skupina. Vse ostale diagnostike se niso obnesle s tako gotovostjo, kakor ona na podstavi teh znakov.

Za naša vprašanja so posebno važni enojajčni dvojčki

zakaj pri njih predpostavljamo z gotovostjo, da imajo isti genotip, popolnoma isto vrojeno vrsto lastnosti in reakcijskih sposobnosti. Ako je tako, potem je mogoče, da bomo mogli dobro ločiti prej omenjene peristatične vplive (vplive miljeja) od vrojenih. Ako igra milje prav malo vlogo, potem mora biti odločilen celo le genotip. S to predpostavko sta se lotila dela, in sicer neodvisno drug od drugega, v Verschuer, ki je preiskal dvojčke glede re-

akcije in tuberkulozo, in Lange, ki je študiral zločinost dvojčkov.

Za velik material, kakor smo ga navajeni pri mnogih biološko-statističnih študijah, tu ne more iti, saj pride približno šele na 80 porodov en porod dvojčkov sploh. Vemo pa, da je umrljivost dvojčkov velika, njihova odpornost napram svetu nezadostna, tako da jih ostane za preiska-

vo le jako malo. Sedaj pa treba še razlikovati med enojajčnimi in dvojajčnimi in pri tem moremo ugotoviti, da je le ena četrtina do ena tretjina dvojčkov enojajčnih. Odpade jih torej zopet veliko. Zato se ne smemo čuditi, da je i Verschuerjev i Langejev material tako majhen — a vendar tipičen!

Verschuer ima serijo 75 parov, od teh je bilo enojajčnih 19, dvojajčnih enako-spolnih 38 in dvojajčnih različnospolnih 18. V prvo skupino je šel vse one, ki so čisto na isti način in ob istem času dobili tbc., v drugo, take, ki so tudi dobili tbc., toda ne v istem času, ne na istem organu, skratka take, ki niso čisto na isti način reagirali na jetiko, v tretjo skupino pa je šel take, od katerih je bil eden dvojček zdrav, drugi pa bolan. Po teh vidikih so se razdelili dvojčki takole:

	1. skupina	2. skupina	3. skupina
e. d.	13	4	2
d. d.	8	14	16
r. d. d.	4	6	8

(e. d. = enojajčni, d. d. = dvojajčni, r. d. d. = različnospolni dvojajčni dvojčki).

Ta razdelitev nam torej jasno kaže, da dedna snov enojajčnih dvojčkov reagira enako na tbc., da pa ni razlike med dvojajčnimi dvojčki in drugimi otroki istega rodu. Dedna tvarina je torej važnejša in igra pri tbc. važno vlogo, važnejšo nego milje!

Lange pa ima rezultate od 30 parov dvojčkov. Od teh je bilo 13 enojajčnih in 17 dvojajčnih. Tu je bilo za zločinsko reakcijo na milje. Pri 10 parih od 13 enojajčnih dvojčkov sta bila kaznovana oba poedinca, dočim od ostalih treh parov zmeraj le eden. Od 17 dvojajčnih dvojčkov pa sta bila oba kaznovana le v dveh slučajih, v 15 pa le eden. Tudi tu se je izkazalo, da dvojajčni dvojčki ne reagirajo prav nič drugače kakor bratje in sestre iste rodbine sploh. Enojajčnost je torej nekak stigma. Zlasti zanimivo je tu, da so ti enojajčni dvojčki včasih na stotine kilometrov od sebe ločeni v istem času in na isti način kršili zakone! Tukaj je mogoče igrati milje čisto zadnjo vlogo, dasi tudi ni brez važnosti. Saj lahko različni milje povzroča podobne reakcije, zlasti pri tako sorodnih dednih tvarinah, kakor sta oni enojajčnih dvojčkov.

Metoda dvojčkov nas postavlja pred nova dejstva in pred nove probleme. Kar se tiče bolezni (tu jetike), je gotovo, da bodo morali higieniki revidirati svoje stališče v toliko, da se ne bodo brigali več le za milje, temveč tudi za prevažno dedno stvarino, ki jo moremo spoznavati potom rodovnikov, najlažje torej ob enojajčnih dvojčkih. Šlo bo za to, da se odstrani vsaka možnost bolezne reakcije, v to svrhu pa bo treba spoznavati zopet dedno stvarino in njene reakcijske zmožnosti na milje. Kar se pa tiče zločina, bomo v bodoče pač upravičeno mogli govoriti o rojenem zločincu, in sicer v tem smislu, da kak individual na gotov milje ne more reagirati drugače nego da pride v konflikt z zakonom. Ta spoznatek more seveda imeti dalekooseben vpliv na zakonodajo. Kruto bi bilo kaznovati takega »zločinca«, kriminologi ga bodo morali študirati, rekel bi, bolj biološko-medicinsko in ga skušali lečiti. Tudi tu, pa bo šlo za to, da ne pride v tak milje, ki bi sprožil pri njem zločinsko reakcijo!

Bojevita popotnica

Po Ljubljani in po deželi hodi čudna ženska v hlačah in v velikim ovčjakom. Pravi, da je Dunajčanka in potuje okoli sveta. Seveda na račun dobrih ljudi, kakor večine svetovskih popotnikov, ki neprestano nadlegujejo tudi naše mesto.

Včeraj popoldne so na oglu Gradišča in Erjavčeve ulice pred Luckmannovo hišo stale tri gospodičice, najbrž dijakinje, in se mirno pogovarjale. Mimo je prišla nenavadna romantična pojava in obstala pred njimi. Z začudenjem so gospodičice pogledale žensko in divjeja psa; tedaj je pa popotnica planila proti njim in prisilila najbližji gospodičini prav junaško zausnico. Ko so prestrašene gospodičice pobegnile, je naščuvala še psa za njimi.

Upamo, da svetsko olikano damo povsod sprejmo z največjo gostoljubnostjo.

Ali si že član Vodnikove družbe?

Sokol

— Prvi razglas o IX. vsesokolakem zletu je bil oddan po radiju minulo sredo med 17.50 in 18. uro. Posle vodeči namestnik predsednika slavnostnega zletnega odbora, brat dr. Karel Heller je imel predavanje pod naslovom »Začnimo!« Govoril je o dosedanjih uspehih sokolskega dela in o smernicah za bodočnost. Drugo predavanje bo v soboto dne 8. novembra ob istem času (od 17.50 do 18. ure). Predaval bo tajnik slav. zletnega odbora brat Karel Schwarz »Kako je razdeljeno zletno delo«. Za tem bodo v večjih ali manjših presledkih še nadaljnja predavanja o zletu. Na ta predavanja opozarjamo zlasti brate in sestre, ki imajo radio.

— Sokolska župa Ljubljana. Sprejema g. predsednika vlade Pero Živkovića se udeležijo sokolstvo v kroju. Zbirališče ob 9.30 na telovadišču Sokola I. na Taboru. Zdravo! — Župna uprava.

— Mednarodna telovadna zveza je dobila iz Benetk od odbora za prireditve mednarodnih telovadnih tekem (mož in žen) v maju 1931 povabilo na te tekme. Hkrati se pripravlja v Benetkah tudi mednarodna razstava telesne vzgoje in sporta ter mednarodni kongres prijateljev telesne vzgoje.

— Iz Unije francoskih gimnazij. Prihodnja telovadna slavnost Unije bo drugo leto v Parizu, kjer so se vršile slavnosti Unije že v letih 1875, 1878, 1889 in 1900. Slavnost bo v okviru kolonialne razstave. V juliju drugo leto bodo v Parizu tudi tekme Mednarodne telovadne zveze v proslavo 50letnice njenega obstoja. Na dan 29. novembra je določena posebna seja, na kateri bodo razpravljali o izpremembi statuta Unije, ki jih je izdelala posebna komisija. V aprilu ali maju 1931 pa bodo volitve po teh novih statutih. V Alardu se je vršil 14dnevni vaditeljski tečaj, ki ga je obiskovalo 84 tečajnikov, med njimi tudi trije luksemburški gimnazisti. Poročilo o tem tečaju izraža nado, da se bodo drugo leto udeležili tečajev tudi telovadci drugih narodov, združenih v Mednarodni telovadni zvezi.

Na ulici.

— Fantek, ali bi ne hotel zaslužiti nekaj dinarjev in mi odnesti kovčeg na kolodvor?

— Vprašati bi moral mamico.

— Torej pojdi jo brž vprašat!

— Tako naglo to ne gre, gospod.

Moja mamica je odšla na žegnanje.

Ljubljana nemo občuduje

Pred Figovcem na Dunajski cesti imajo Ljubljanci veliko senzacijo

Ljubljana, 8. novembra.

Pred Figovcem se odigrava naravnost zgodovinski dogodek, zato je vsekakor potrebno, da jih zabeležimo.

Take stvari se gode, kot še nikoli, vsaj tako pravijo nekateri. Ljudje se zbira, gneto in strme. Pravijo, da je vredno in gotovo je tudi. Če pridejo ljudje na svoj račun, ko se zabavajo na Franciškanskem mostu s podganami, ki promenirajo ob kanalih, kako bi se potem ne zanimali za čudo predčudo pred Figovcem. Te dni so se zabavali tudi na Marijinem trgu, pred Prešernom. Bili so fantje, napol otročki, ki bi jih človek smatral še za posebjeno nedolžnost — zbijali pa so takšne šale na račun Prešernove Muze, ko je delavec popravil podstavek spomenika, da je celo bronasta boginja zardevala. Ampak pred Figovcem je bilo včeraj še mnogo bolj zabavno.

Tramvaj je samozavestno cincal od pošte proti kolodvoru, nato pa se je ustavil še predno je pripeljal do Figovca. Ljudje niso razumeli, zakaj morajo izstopiti.

— Ne grem ven, pa ne grem, saj se vendar peljem na kolodvor — se upirala neka gospa.

— Prestopiti morate, prosim, za kolodvor, mi ne moremo naprej, saj vidite! — jo je tolažil sprevodnik.

— Kaj takega pa še ne, zdaj bom pa vlak zamudila! Pa bi mi to prej povedali, prej kot sem vstopila!

Tako so seodigravali prvi prizori. Pri »dogodku« samem pa je množica gledalcev največ molčala. Ljudem je zaprlo sapo. Kajti kar čez noč so opazili, da so iz Šiške prilezle pred Figovca štiri železne kače. Slišali so menda že, da se gradi tam nekje pri Št. Vidu tramvajska proga, kar se jim pa ni zdelo vredno zanimanja. Gradnja pred Figovcem pa je seveda marsikdo opazil. Starejši možak je dejal: — To je pa že škandal pred Figovcem! — Aaa! po se začudil okoli njega gledalci. — Ali ni nemno, kaj? je pripomnil razočarano, ker se mu je zdelo, da omalovažujejo »škandal«; mož je namreč hotel reči, da je senzacija, ker je pa senzacija vedno tudi takrat, ko je škandal, je tako povedal.

Krampi so peli, treba je bilo hiteti, kajti bil je »škandal« kot je dejal neki gospod, ki je moral obrniti avtomobil ter obiti slavnega Figovca po velikem ovinku. Kmalu je bilo polovico ceste na križišču prekopane, drugo polovico pa je zasegal tovorni avtomobil, ki je odvažal material. Nemška pošta je rezko donela kot včasih v avstrijski vojski. Kar je bilo naših Janezov med delavci, so komando tudi razumeli ter ubogali. Seveda se je ta ali oni krepko pridul, šil, če mu kaj ni bilo všeč, to pa je bilo vse.

— Kaj praviš, Matevž, za koga se jim pa tako mudi?

— V nedeljo se mislijo že v Šiško voziti, da se bodo pred gospodi pobahali!

— Veš koga, Matevž, meni se pa prav nič ne mudi. In sta polagoma sukala lopate, sicer pa sta bila kljub temu dovolj pridna. Kdo pa dandanes ni priden, ki mora delati z lopato?

Kopali so, fundirali temelji, dovažali kamen in donášali tirnice. S posebnimi kle-

ščami so zagrabilo tirnico, nato pa so jo prenašali in obračali med neizogibnim »hroki« in nemško komando.

— Sapramet, so jo dobro zasukali! je odobral njihovo ročnost možak z verižico na trebuhu.

— Kaj praviš, za koga rabijo tiste velike klešče? je vprašala študentka prijateljca.

— Da ščipajo predolge jezike, se je modro odrezala prijateljica.

Penzionisti so imeli alarm, ves dan so bili na nogah in še pozno v noč. Modrovanja ni bilo ne konca ne kraja, »strokovne« debate pa še niso mogli zaključiti. Bili so strašni zadregi, ali naj tramvaj obsodijo ali zagovarjajo. V toliko so se zedinili, da jih je bilo nekaj zoper, nekaj pa zanj.

Nesreč bo mnogo več, ropota tudi in ljudje bodo zaprili mnogo denarja in stanovanja v Šiški bodo dražja. Meni je že gospodar obljubil, da me bo še nekoliko ožl, češ, da bodo tudi njegovi pritiskali. Vidite, pa nas bodo guli in slačili, da bo grdo, na stara leta bom moral umreti od vsega hudega! je ternal tisti, ki je bil »zoper«.

— Ti pa že smeš umreti, ker te tako trga po pleši! Tramvaj je vendar nekaj modernega, vlemestnega! Pomisli koliko tujcev bo hodilo k nam in koliko denarja bodo pri nas pustili. Ljudje bodo pa tudi raztrgali manj čevljev, ker se bodo vozili in prehlajenja ne bo toliko in tiste hripave bolezni ali kako se ji reče; še delj časa bomo živeli zaradi tramvaja, ti pa kar umri! je modroval zagovornik tramvaja.

Pela so kladiva, fundiranje je naglo napredovalo, vsi delavci so hoteli, kar se je dalo. Torišče dela pa je občinstvo tako oblegalo, da ni bilo več nikomur mogoče vstopiti se v gost špalir.

Stražnik je imel mnogo dela, od vseh strani Dunajske ceste in Dalmatinove ulice so silili proti Figovcu številni vozniki z avtomobili in konjskimi vpregami.

— Saj vidite, da je cesta zaprta, kam pa rinite naprej. Nazaj in okrog! jih je krotil. Vozniki pa so se jezili, češ, da ni bilo nikjer prej opozorila, da bo cesta zaprta.

— Saj ni zaprta, le par ur se ne more mimo!

Kmetje so jo mahnili z vozmi k Figovcu na dvorišče kar po trotoarju, če ni šlo drugače. Pri Figovcu je bilo veselo; mnogi vozniki so prispeli tje popolnoma neovirano, nazaj pa niso mogli. Morali so počakati noč — »vedriti«. — »Terčimo, bratje, še vince se smeja...«

Ob mraku so začeli polagati tirnice kot priključek k staremu tiru. Delali so naglo in brez posebnega hrupa. Gledalci so se izborno zabavali. Kaj bi se ne, gledati je fletno, če ni treba delati. Ljudje so plezali preko kupov materiala, preskakovali prekopano cesto ter silili v ospredje, da bi bolj videli. Nekateri, ki so jih pričeli boleti noge, so šli počivati k Figovcu.

Postaja za avtobuse je bila pri Evropi, šoferji so godrnjali, kajti daleč je bilo do bencina in olja — k Figovcu. Ampak oče Matevž niso imeli vzroka pritoževati se.

Senzacija še traja.

Halo! Halo!

Vi žene in dekleta

dali ste se že udeležili
RADION
nagradne naloge za
50.000 dinarjev?

Ako tega še niste storili, zahtevajte takoj od Vašega trgovca brezplačne karte za sodelovanje in točne pogoje!

„Profesor glasbe“

Te dni je pred senatom trojice v Celju sedel na zatožni klopi ptiček, ki se ga z mešanimi občutki spominjajo tudi radijski ljubljanski trgovci, a ne samo trgovci, temveč tudi dva direktorja višjih učnih zavodov in celo dostojanstvenik, prav visok dostojanstvenik.

Spomladi je bilo, ko se je v Ljubljani pojavil eleganten gospod s svojo soprogo. Pravil je, da je operni pevec, a da je pač tako in tako, da je skoraj primoran našo mladino seznaniti s svojo umetnostjo, predvsem pa naš ženski naraščaj. Pel je torej na neki ženski šoli, spravil bomo vstopnino in zopet šel. Za nekaj dni je bilo dosti.

V elegantno ljubljansko modno trgovino je stopil gospod profesor glasbe na učiteljsku. Na preparandiji, kjer imajo vzgojitelji opraviti že z odraslimi gospodičami, profesor glasbe seveda ne more biti oblečen kar tako. Nabavil si je to in ono, in v drugi trgovini tudi nekaj in v tretji in četrti, tako da je bil kavalir kakor iz škatic. Seveda na puf. Kar z večimi tisočaki si je pri nekaterih zagotovil spomin, saj je vendar profesor glasbe gospod, če je pa še slaven operni pevec, je pa tudi kredita vreden gospod. No, in poleg tega še pravi pristni brat Srbina.

Tudi na popotovanje je šel gospod profesor na nebeško obal solnčnega Jadrana s svojo gospo soprogo, obiskal je Dalmacijo in Hrvaško, in se seveda povsod seznanjal z denarnimi osebami kakor v Ljubljani.

Tu je pa nekaj zadišalo policiji in gospoda profesorja muzike so malo aretirali. Neznansko je bil razsajen in ogorčen, pa so ga izpustili že čez tri dni.

Nadaljeval je svojo turnejo in tudi 3 mesece počival v preiskovalnem zaporu. Zopet je pel v Ljubljani mladini. Angelško lep glas je imel, se je zdelo duhovni gospodi in nunam v konviktu. Priporočili so ga na višjem mestu zaradi male pomoči iz trenutne zadrege. Prošnja je bila uslišana.

Vendar je bila pomoč premajhna in zadrega stabilna, pa se je gospod profesor obrnil na svoje kolege. Ampak ne na profesorje, ker je vendar vedel, kako je z njimi, temveč sta mu dva direktorja zaupno podpisala menico. Zakaj bi ne, si je mislil drugi, saj je prvi kolega, ki je podpisal, kapaciteta v menicah in človek svetovnega pogleda.

Tudi v Celju se je gospod profesor oglašil in počasi se je nabrala cela skladovnica ovdab.

Povsod je zbudil zaupanje, ker je sila veren mož. Nakupil je polno cerkvenih stvari, češ, da jih pokloni pravoslavni cerkvi v Ljubljani. Tudi krasno, širokoprto »božje oko«.

To božje oko je pa videlo vse in v torek so ruskega emigranta Konstantina Roško Ilča nagradili z 18 meseci robije in 3 leti izgube častnih pravic. Profesor seveda ni bil nikdar in zato so razočarano njegovo soprogo oprostili.

Pri vojakihi.

— Zakaj ne hodiš v čitalnico?

— Gospod polkovnik, v čitalnici ne kurijo in zato ne hodim tja.

Polkovnik pozove upravnika čitalnice na raport in ga vpraša, zakaj ni zakurjeno.

— Gospod polkovnik, zato, ker vo-

Dnevne vesti

Iz Ljubljane

— **Razpisana zdravniška služba.** Oblast na upravo bolniškega fonda pri direkciji državnih železnic v Ljubljani odda na temelju pravilnika o zdravniški službi bolniškega fonda za državno prometno osebje in pravilnika o ureditvi centralnih ambulant za specialno zdravljenje službo zdravnikov v podružnične centralne ambulante v Mariboru. Prošnje je treba vložiti do 20. t. m.

— **Razpust društva.** Društvo »Katoško slovensko izobraževalno društvo v Sv. Duhu pri Krškem in »Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Izakovihi sta razpuščeni, ker nimata pogojev za pravni obstoj.

— **Pospeševanje tujškega prometa v primorski banovini.** Za pospeševanje tujškega prometa v primorski banovini je izdelala banska uprava obširni načrt in določila v novem proračunu 2 milijona Din za podpiranje hotelstva in finančno pasivnih krajev. Hoteli se bodo zgradili v Senju, Omišu, Sibeniku, Rabu, Visu in Korčuli.

— **Književni natečaj »Jadranske Straže«.** V začetku tekočega leta je bil razpisan III. književni natečaj »Jadranske Straže« in vpsanih je bilo 40 del, od katerih je bilo izbranih 5. Prvo nagrado je dobilo delo Viktorja Cara Emina »Konjenik v oklepju«. Druga nagrada sploh ni bila podeljena, tretjo nagrado so pa dobila dela »Gonja« (Toni Justin, Ljubljana) »Klic morja« (Drago Gervais-Zerven, Baker), »Na Razpoljcu« (Ljubidrag Garčina, Beograd) in »Smrt Barka Frane, zadnjega uskoka« (Ivo Zic-Straža) v svoji reviji v novem letniku.

— **Mednarodna razstava in sejem živine, golobov in zajcev v Novem Sadu** se vrši od 30. novembra do 6. decembra t. l. pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Visoč. prestolonaslednika Petra. Ta razstava bo največja te vrste v naši kraljevini in tudi ena največjih v Srednji Evropi. Predvidene so številne nagrade za razstavljeno najboljšo živino, golobe in zajce, med drugimi: kraljev pokal, denarne nagrade banske uprave itd. Vsi posetniki razstave uživajo po naših železnih in v parkih polovico vožnje in sicer od 26. novembra do 8. decembra t. l. proti legitimaciji, ki stane samo 10 Din. Legitimacije se dobe pri »Putniku« v Ljubljani.

— **Smrtna kosa med ameriški Slovenci.** 23. septembra je v Chicagu umrla 19letna Marija Franko. Za njo žalujejo starši, trije bratje in štiri sestre. — Težka nesreča je zadela Hribnikovo družino v Quealy via Rock Springs. V rudniku se je smrtno ponesrečil 27letni sin Rudolf. Umrl je 12. septembra.

— **Jagode cveto.** G. Maks Svačić iz Stare vasi pri Vidmu je nam poslal šopek jagodovega cvetja, ki ga je nabral na solnčni Libni na sprehodu. Nabral je tudi nekaj zrelih jagod. Cvetiče in zrele jagode ob tem času so pač redek pojav.

— **Rezervni oficirji** se obveščajo, da je izdalo ministrstvo saobračaja odlok, po katerem bodo od 1. januarja 1931 dalje izdajale legitimacije za trikratni popust na železnica in ladjah le komande vojnih okrogov, kamor je dotični rezervni oficir priložen in kakor to predvideva člen 11. pravilnika o voznih olajšavah. Tozadevne formulacije ima v zalogi Zveza rezervnih oficirjev in Ljubljani, Kongresni trg 1. Formular stane 2 Din.

— **Izpred mariborskega sodišča.** Zaradi telesne poškodbe se je včeraj zagovarjal pred mariborskim sodiščem pet moških. Prvi je bil 20letni slikarski pomočnik Franc Strauss iz Maribora, ki je za svoje junaštvo prejel tri mesece zapor, dve leti pa ne sme posecati gostin. Na tri mesece je bil obsojen tudi 23letni čevljarški pomočnik Anton Geisler iz Stajevcev, pa tudi on ne sme dve leti v gostilno. — 20letni tapetnik Franc Jungwirth je bil obsojen na dve in 30letni delavec Jernel Zelenko tudi na dva meseca ječe. Zelenkov, 21letni sin, je bil zaradi pretepa obsojen na 14 dni zapor.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo manj oblačno, stanovito vreme. Včeraj je bilo še po vseh krajih naše države močno oblačno in nestanovitno vreme. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 19, v Skoplju 17, v Zagrebu in v Beogradu 16, v Sarajevu 15, v Mariboru 14,6, v Ljubljani 14 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769,2 mm, temperatura je znašala 5,4.

— **Smrt junaške služkinje.** V Novem Sadu je včeraj v bolnici umrla služkinja načelnika splošnega oddelka banske uprave Marija Vukosava Marekovič. Pri Mariji je te dni v stanovanju izbruhnil požar in v sobi je bil triletni načelnikov otrok, Junaška služkinja je planila v sobo in rešila otroka. Zadobila je na težke opekline, da jim je podlegla.

— **Po 15 letih se je oglasil iz Rusije.** Zasebnica Marija Jakirac v Zagrebu je te dni prejela pismo, ki ga je bila zelo vesela. Njen sin Rudolf, ki je moral med vojno na fronto in je brez sledu izginil, se je nenadoma javil iz Rusije. Jakirac piše, da živi v Černojarstvu v uralski oblasti, je oženjen in ima otroke. Zjaj je tajnik vaškega sovjeta. Plače ima 50 rubljev mesečno, kar baie niti za čevlje ne zadostuje. Zanimivo je, da je Jakirac pisal svoj materi v Zagreb in napisal na ovitek Avstro - Ogrska. Iz tega je razvidno, da še ne ve, da je Avstrija propadla.

— **Zupanska zveza za Slovenijo** je predložila vladi svoje predloge, na katere naj bi se pri sestavi novega občinskega zakona in razširjenosti občin (v velike občine) ozirala.

— **Ker se mož noče vrniti iz Amerike.** Ko so se otroci premožne posestnice Marije Husove iz Vukina v sredo zvečer vrnili s poroke, so našli mater obešeno na podstrešju. Vzrok samomora je bila moževa odsotnost. Njen mož je že pred 24 leti odšel v Ameriko, a se kljub njenim prošnjam ni hotel vrniti.

— **Blago za damske plašče, suknje, obleke itd.** kupite najceneje pri trdnici NOVAK, Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkve).

— **Vsa perva društva ljubljanska** in iz bližnje okolice pozivamo, da se udeležijo v nedeljo 9. novembra sprejema ministrskega predsednika in njegove vlade. V ta namen se zbera moški zbori točno ob 9. uri dopoldne v pevski dvorani Glasbene Matice v Vegovi ulici, odkoder odkorakajo vsi skupaj na glavni kolodvor. Društva naj prinese s seboj svoje zastave. V interesu dostojnega nastopa naj se vsi zbori držijo točno gornjih navodil. Uprava Hubadove župe J. P. S.

— **Društvo »Soča«** v Ljubljani vabi vse člane iz mesta in okolice k slavnostnemu sprejemu predsednika vlade generala Petra Živkovića in ostalih ministrstev v nedeljo 9. t. m. Zbirališče ob 10. zjutraj pred kavarno Evropo. Vsak udeleženec naj prinese s seboj navaden znak.

— **Dobrovoljci se zbera** k sprejemu ministrskega predsednika g. Petra Živkovića jutri ob pol 10. pred kino Dvor. Vabijo se vsi člani iz Ljubljane in okolice. — **Odbor.**

— **Sokol I. Ljubljana-Tabor** sporoča članstvu, da je javljen poset gospoda ministrskega predsednika na Taboru v ponedeljek, 10. t. m. ob 14. Člani, članice, naradaj in deca se zberejo k sprejemu četiri ure preje v veliki dvorani. Ob 13.45 istega dne je sklicana svečana seja uprave in nadzorstvenega odbora; udeležba vseh članov in namestnikov obvezna. Posebnih tabil ne bo. — Uprava.

— **Prihod ministrskega predsednika generala Živkovića in ljubljanski radio.** Ob priliki gospoda predsednika ministrskega sveta generala Pera Živkovića se bo prenašala slavnostna pozdravna seja občinskega sveta v nedeljo ob pol 12. iz zbornice dvorane univerze ter ob 8. zvečer banket iz velike dvorane hotela Union. Na ta dva prenosa vse poslušalce radia posebej opozarjamo.

PONOS VSAKE GOSPODINJE

je kuhinjska posoda iz aluminija ali enajla raznih barv in kvalitet. Ogled si boste lahko ogledali, katero ti nudi najugodnejšo tverda z železino

Stanko Florjančič

Ljubljana Sv. Petra cesta 35.

— **Nova meščanska šola na Viču.** Prostor za novo meščansko šolsko poslopje je končno določeno. Stalo bo zadaj za novo ljudsko šolo. Z gradnjo se prične prihodnje leto. Meščanska šola bo za Vič, Glince, Rečno dolino in Novo vas velika pridobitev. Cestna železnica nam je zagotovljena. Z vodovodom in modernim električnim lučjo se tudi lahko že ponasamo. Manjka pa nam še kanalizacija, da bomo imeli vse, kar nam je kakor predmetu slovenske prestolice.

— **Na Vrtaču so zaposleni delavci** z uravnavo cestnišča in začasnega naravnega hodnika ob njem.

— **Na Dunajski cesti** kopljejo delavci med cestništem in hodnikom jarek, kamor polagajo velike plinske cevi. Isto opazujejo tudi na cesti za Gradom. Če se vreme končno ustanovi, pojde polaganje cevi hitro od rok.

— **Posipanje cestišč z gramozom.** Zadnje dni so posuli z drobnejšim robatim gramozom cestnišče skozi Gradišče in v Vegovi ulici. Z debelim gramozom je posuta Ižanska cesta. Na Dunajski cesti od Sv. Krištofa naprej so ob cestniški velik kupi debelega robatega in drobnejšega gramozu, ki ga cestar in njegov pomočnik posipata za sila razbito cestnišče. Ko opravi cestni valjar svoje delo na novem tramvajskem tiru, stopi takoj v akcijo na Dunajski cesti, da izravna in izgledi to jako prometno cesto.

— **Most čez Gradišče na koncu Groharjeve ulice.** Zjaj je v delu lesena konstrukcija med obema opornima zidovima, ki sta zidana iz železobetona, za kar so porabili 700 vreč cementa. Konec prihodnjega tedna bodo glavna zidarska dela končana, potem poredko leseno ograjdo in začno kopati pod obokom novo strugo, ki bo na dnu tlakovana s kamnom in cementom.

— **Barake ginejo z Grudnovega nabrežja.** Bilo jih je nekaj nad deset, zdaj samevata tam še dve, ki se pa tudi umakneta prve dni prihodnjega tedna. Tako bo nabrežje izpraznjeno in ne bo za barakama, ki niso imele zidanega temelja, mahoma nobene sledi več. Podiranje teh siromašnih bajt bi se bilo pospešilo, da ni nagajalo deževno vreme. Večina barakarjev se preseli v Mestni log, kjer bo nastalo v par letih največje novo naselje v bližnji ljubljanski okolici.

— **Cudna odredba.** Nekateri ugledni ljubljanski denarni zavodi so prepovedali privatne telefonske pogovore. Če koga izmed uradnikov želite na telefon, dobite vedno isti odgovor: Privatni pogovori so prepovedani — in že je zveza tudi prekinjena, pa če bi imeli še tako važno zadevo, ki se tiče denarnega zavoda. Radi bi torej vedeli, kakšne pogovore smatrajo ti denarni zavodi za privatne, in prosimo jih prav vljudno, naj nam to pojasnijo in naj nas pouče, koga naj kličemo na telefon, če bi radi govorili z denarnim zavodom. Tudi se nam zdi, da je taka prepoved vsaj nekoliko žaljiva za uradnike, ki so prav zato uslužbenci denarnih zavodov, ker uživajo njih zaupanje. Prepovedi telefonskih razgovorov šefi zavodov menda vendar ne smatrajo za izražanje zaupanja svojim vestnim in poštenim ter delavnim uradnikom.

— **Darujte Podpornemu društvu slepih.** Ljubljana, Pod Tranco 2. 78-T

— **Preplavljena lovišča.** Ljubljana. Sora in Sava so zadnje dni zopet močno narastle in sicer med 50 cm in 1,80 m nad normalo. Zato so v bližnji Ljubljane nahajajoča se lovišča v ravni močno preplavljena, tako, da je narasla voda preganala pernat divjad — fazane, jerebice in sluke, divje race in dr. v varnejše kraje.

— **lj Reduciran beraški naval.** Odkar je mestna občina in njen socialno-politični referent izdal nove ukrepe zoper beraški naval z dežele, se je ugodna posledica te reforme pokazala v Ljubljani že v zadnjih 3-4 tednih, ker smo imeli Ljubljanci med tednom že precej mir in so se berači le na oficijelni petek jeli oglašati, a jih je že tudi za 40% manj, kakor pred izdajo »fermana«. Sicer pa, magistratova akcija še ni končana, ker ni še najmanj polovica hišnih posestnikov in strank dobila pol za prijavo.

— **lj V Strelški ulici** ob priključku Kumanovske ulice in ob novem opornem zidu na reguliranem delu ulice izvršujejo netlakovan trotoar. Razširjeni del ceste še ni popolnoma urejen, treba ga je še nasuti z gručem in cesto znižati za debelino nasipa; to delajo zdaj.

— **lj Napeljava pila in vodovoda** za gradom v zvezi s prekopavanjem ceste, ki je nekatere prizadete zelo razburila, ker je cesta za promet zaprta, dobro napreduje, če upoštevamo, da je cesta zelo trda, pod nasipom je lapornat, trd teren. Izkop ni več mnogo, približno 50 m dolžine. Vodovodne cevi so položene povsod kjer je izkop izvršen, plinske pa le deloma. Računajo, da bo vse delo izvršeno čez dober teden, če bo vreme ugodno.

— **lj Obnovljene grajske utrube** bodo nudile imenovani vtis, kakor je videti po že izvršenem delu zidovja. Gotova je vzhodna stran ob Regaljevem gaju. Zid je obnovljen točno po starem zidu, narejene so v njem popolnoma enake »niše« in oboki kot so bili pred stoletji. Dela je še mnogo; zdaj obzidavajo južno stran utrub, kjer je obzidje popolnoma razpadlo.

— **Pri škofjski palači** ob monumentalnem stopnišču postavljajo ograjo iz ujemnega kamna, ki je zamišljena po regulaciji Semeniške ulice. Kakor kaže, bo kmalu pred stolnico lepše kot v njej, če bo šlo tako naprej; to je seveda prav, da storiimo toliko za olepšavo Ljubljane, četudi se nam ne zdi. Protekcija je pač povsod, s tem smo se že itak sprijaznili. Nič ne rečemo, Ljubljana je čedalje lepša, zlasti ob stolnici.

— **lj Srebrni jubilej vzornega, zvestega službovanja** praznuje danes gosp. Makso Schneider, vodja pisarne pri ugledni ljubljanski veletrgovini z železnino Schneider & Verovšek na Dunajski cesti. Po rodu je g. Maks Schneider, brat solastnika trdke, iz Topuskega na Hrvaškem, a po svojem dolgem službovanju v našem mestu seveda že povsem naturaliziran Ljubljančan. Odlikuje ga mrvljišča pridnost, a ugledni trdki je lahko samo v ponos, da ima tako zvestega in marljivega uradnika. Jubilant želimno še mnogo let tako vzornega dela in seveda tudi srečnega življenja.

— **lj Himen.** Danes popoldne se poročita v cerkvi sv. Petra v Ljubljani gosp. Leon Reich, prokurist tt. Jos. Reich v Ljubljani, in gđc. Stana Lozejeva. Mlademu paru obilo sreče

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem s 1. NOVEMBROM 1930 **OTVORIL NA DUNAJSKI CESTI ŠTEV. 9 SVOJ LASTNI ZOBNI ATELJE** Priporoča se **JOŽE KAVČIČ,** KONCESIJONIRANI ZOBOTEHNIK 14882

— **lj Današnji živilski trg** je bil po dolgem času zopet živahen in dobro založen, lepo vreme in sobota po prvem se poznata. Gmeča je bila pri mesarjih, četudi cen niso znižali; meso je vedno enako drago, goveje po 20 Din kg, telečje in prašičje po 24-25 Din kg. Na kokušjem trgu so se pojavile Martinove gosi, dobro rejene, pa tudi le za dobro rejene — ljudi. Sto dinarjev je okrogla številka, plačevanje se vrši brez zamudnega izmenjavanja denarja — vendar pa gosi niso mnogo kupovali, tembol pa piške. Seveda tudi piške niso poceni, ker so precej bolj suhe kot gosi, par od 45 do 60 Din. Jajca so nudili po zelo različnih cenah, komad po 1,50 in 1,75 glasno po 2 Din pa bolj tiho, da niso slišali tržni strazniki. Blaga na kokušem trgu je bilo izredno mnogo, kupoval pa tudi temu primerno. Tudi mlečnih izdelkov je bilo mnogo več kot navadno, cene so pa bile običajne, surovo maslo po 36 Din kg, trdi sir pa po 24 Din. Mnogo je bilo zelenjave, le salate ni bilo več toliko, ker v poletnih mesecih; nekatere blago se je nekoliko podražilo, n. pr. paradizniki, ki so jih nekatere branjevke nudile celo po 10 Din, druge pa po 6 Din kg. Pocieni pa je čebula in krompir, kg po dinarju. Danes je tudi prispelo mnogo smederevskega grozdja, ki pa ni več lepo in sladko, vendar pa poceni, kg po 6 do 8 Din. Manjkalo ni tudi jabolk, cena stalna, kg po 5 do 8 Din, in kostanja po 3 Din kg. Celo gob je bilo mnogo, snežnik liter po 1,50 Din, lisičjk pa po 2 Din. — Trgovina je bila povsod precej dobra.

— **lj Umrli so v Ljubljani** od 26. X. — 8. XI.: Bojan Zemljik, sin zasebnega uradnika, 5 let, Zaloška c. 11; Ivan Jančar, mizar, 45 let, Vidovdanska c. 9; Marija Sterman, žena poštna poduradnika, 75 let, Japljeva ul. 2; Dragica Meglič, hči poštnega sluga, 1 leto, Karlovska c. 22; Ana Klander, zasebnica, 88 let, Stara pravda 1; Marija Savojec, tobačna delavka v p., 59 let, Sv. Petra c. 58; Marija Jane, hči delavca, 1 mesec, Poljanska c. 69; Marija Pollak, vdova trgovca, 82 let, Vidovdanska c. 9; Marija Kocmur, užitarica, 81 let, Cesta dveh cesarjev 10; Martin Hkavc, delavec, 36 let, Vidovdanska c. 9; Marija Korsika, zasebnica, 70 let, Zaloška c. 11; Janez Remžar, posestnik, 61 let, Crna vas 1, Marija Levar, zasebnica, 90 let, Grubarjevo nabrežje 8; Marijana Perko, mestna uboga, 75 let, Japljeva ul. 2, Marija Blas, mestna uboga, 79 let, Japljeva ul. 2. V bolnici: Jožef Urh, dninar, 53 let, Gozd 4; Franja Zakrašek, 42 let, Mlaka pri Stari cerkvi; Mihael

Manufaktura

Poglejte svojo suknjo

in obleko. Ako je ponošena, si kupite blago za novo; mi Vam ga

kreditiramo

na 6 mesečne obroke.

Ljubljana, Aleksandrova cesta 8. Posetite nas! Zahtevajte potnik!

Wohlgemut, delavec, 47 let, Skaručina, Ignac Vrtačnik, posestnik, Vič 48; Valentin Oblak, hči hišarice, 4 leta, Vel. Ligojna; Antonija Rozina, žena rudarja, 34 let, Loke pri Trbovljah; Viktor Strukelj, sin dimnikarja, 2 leti, Glince V-18; Ivan Ivanšek, orožnik v p., 54 let, Dovje 28; Frančiška Kastelic, žena posestnika, 34 let, Hrib pri Semiču; Albina Breznik, žena šolskega ravnatelja 67 let, Cesta na Rožnik 29; Jožef Močnik, delavec, 55 let, Kavran pri Kamniku; Stanislav Gorjanc, sin postrežnice, 5 mesecev, Korytkova ul. 23; Uršula Sever, vdova mesarja, 62 let, Trnovska ul. 2; Stefan Markelj, sin posestnika, 7 let, Vrhnika; Franc Verderber, posestnik, 55 let, Kočevje; Ignacij Velikonja, sin banskega uradnika, 4 leta, Sv. Petra c. 93; Rösler Josipina, zasebnica, 69 let, Florjanska ul. 11; Ana Strukelj, hči čevljarja, 3 mesece, Tržič 190; Valentin Kunčič, hišar, 63 let, Bled 58; Salvador Pinazza, posestnik, 50 let, Krmelj; Marija Dolničar, zasebnica, 82 let, Moste-Zelena jama.

— **lj Koncert komornega kvarteta iz Dresdena.** Kakor že javljeno koncertira v torek, dne 11. t. m. v Ljubljani komorni kvartet iz Dresdena. Mirnim srecem lahko trdimo, da je ta kvartet eden najboljših, kar jih je doma in koncertira po Evropi. Ko so pred 2 letoma prvič nastopili v Ljubljani, so navdušili vso kritiko in takrat žal maloštevilno našo publiko. So pravi umetniki, za torkov koncert so določili po en Hindemithov, Debussyjev in Beethovnov godalni kvartet. Dela svetovne slave in najvišje umetniške potence. Opozorjamo občinstvo na ta prvovrstni koncert, ki se vrši v Unionski dvorani. Cene so nizke koncertne, samo zato, da se morejo udeležiti rednega umetniškega užitka vsi sloji naše koncertne publike. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

— **lj Promenadni koncert muzike 40. p. p. »Triglavske«** v nedeljo 9. t. m. ob 11 v »Zvezdi«. Spored: 1. Cerin: »Prijetna pomlad, marš, 2. Keler: »Blagoslovljenje templice, uvertura, 3. Čížek: »Iz srpske šume i utrine, 4. Gleisner: »Wagnerjeve« opere. 5. Cerin: »Miljenici, slov. pesmi, 6. Obruča: »Pohod župe Masarykovej, 7. Ziehrer: »Baržun in svilar, valček, 8. Rotter: »Madrid, Pas doble. Dirigent: višji kapelnik dr. Jos. Cerin.

— **lj Ugotovitev.** Podpisani Jože Magister, avtobusni podjetnik, Vižmarje, prosim, da izvolite sprejeti naslednji popravek članka, ki je bil priobčen v Vašem uglednem listu dne 31. oktobra 1930, št. 249, pod zglavjem »Razširjen tramvaj bo rentabilen«: »Ni res, da je po izjavah avtobusnega podjetja Magister leto podjetje prevozilo na progi Ljubljana - Šiška - St. Vid v enem letu 800.000 potnikov, marveč je res, da niti 1/4 teh potnikov tekem enega leta to podjetje ni prevozilo.« — Z odličnim spoštovanjem vdani Jože Magister.

— **lj Ljudska univerza** za vaje. Zveza obrtnih združenj v Ljubljani priredi za obrtniške vaje v ponedeljek 10. t. m. ob 1/7. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma na Krekovem trgu (vhod iz Strelške ulice) poučno predavanje o primitivnem človeku kot obrtniku. Na predavanje so vabljeni tudi obrtniški mojstri. Vstopnina prost.

— **lj Uduženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana,** priredi za svoje člane in njihove goste skupen ogled gradnje palače Pokojniškega zavoda na oglu Dunajske ceste in Gajeve ulice pod strokovnim vodstvom g. inž. Dimnika in stavbenika Bricejla. Sestanek udeležencev v soboto 8. t. m. ob 15. pred vhodom na imenovano stavbišče v Gajevi ulici.

— **lj Popravke zaradi sodelovanja ateljeja pri »Marcttes«.** Pomotoma je današnje »Jutro« poročalo, da je modele za perilo in toalete za princoso in vojvodino izdelal atelje Miss pod vodstvom g. Pollaka. V resnici je izdelaval atelje Miss vse omenjene kostume samostojno pod lastnim vodstvom g. Spindičeve in gđc. Severjeve v stilu, ki ga je zahtevala moja režija. — Bratko Kreft.

— **lj Otvoritvena predstava na Sentjakobskem odru.** Danes v soboto in jutri 9. t. m. bosta na Sentjakobskem odru odprti predstavi. Vprizori se popolnoma nova veseliga v treh dejanjih »Križni pajek«. Upamo, da bo izvršno zabavala občinstvo, ker vsebuje mnogo neprilipenega situacijskega in besednega humoria. V vodilnih vlogah nastopijo dame: Baranova, Bučarijeva, Gorupova in Petričeva ter gđ. Košak M., Škerlj - Pastorčič in mesto obojlega g. Lavriča g. Ks. Vstopnice so v predprodaji v trgovini gosp. Miloša Karličnika na Starem trgu.

— **lj Novinarski koncert** se bo tudi letos vršil dne 1. decembra. Zaradi pomena te velike, edinstvene tradicionalne prireditve na narodni praznik se naprošajo p. n. društva, da ta večer ne organizirajo posebnih prireditev.

— **lj Klub balinarjev pri Tičku** ima letošnji zaključni večer II. sezije šele v četrtek 13. t. m. točno ob 8. zvečer, ne pa 10. t. m., kakor je bilo slednjič določeno.

— **lj Kam pa danes zvečer?** Nič vpraševati, je že odločeno! Vsak zaveden Ljubljančan vé, kaj je njegova narodna dolžnost in bo prišel danes zvečer ob 8. uri v kolo-dvorsko restavracijo in prisostvoval »Martinjevanju«, katero priredi Šentpeterska moška in ženska podružnica Ciril - Metodove družbe. Na sporedu je lepo petje, sročolov z bogatimi dobikli, zelo mikavna godba, licitacija goske itd. Z dobro in ceneno postrežbo je kar najbolje preskrbljeno. Torej, pridite vse! 572n

— **lj Sentjakobska knjižnica** v Ljubljani, Stari trg 11, je izposodila oktobra na 4023 strank 15.013 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od pol 4. popoldne do pol 8. zvečer in izposoja najlepše slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, poljske, nemške, francoske, italijanske, angleške in esperantske knjige ter modne liste vsakomur, kdor se zadoštno legitimira. Znanstvene knjige se izposojajo na tri tedne. Posojanje na deželo tudi po pošti. Izposojni rok za deželo za znanstvene knjige 4 tedne, v druge banovine še po en teden več. Na razpolago tiskani imeniki, ki jih kupi, da si napiše številke knjig doma. 575n

— **lj Nedeljske popoldanske pesne vaje Jenkove šole jutri (danes)** od pol 4.—7. popoldne v Kazini. Začetnice točno ob 3. uri. Dijašinci znajzno članarino. 580n

— **lj Čajanka s plesom** — vsako nedeljo ob pol 9. zvečer v balkonski dvorani Kazine — Zvezda. Vodstvo: Jenko. 578n

— **lj Posebne pesne ure** v vseh družabnih plesih daje mojster Jenko dnevno od 10. do 13. in od 14. do 21. ure v balkonski dvorani Kazine. Vse informacije istotam.

— **lj Narodno - strokovna zveza** poziva svoje članstvo in vse narodnozavedno delavstvo, da se udeležijo sprejema ministra predsednika gen. Živkovića. Zbiranje pred kolodvorom. Vsi člani z znaki.

— **lj Akademski pevski zbor** priredi drevo ob 16. podoknicno prorektorju prof. dr. M. Dolencu in ob pol 21. rektorju prof. dr. A. Šerku.

— **lj Martinov večer** v korist Ciril - Metodove družbe priredi šišenska podružnica jutri v nedeljo dne 9. novembra ob 3. uri popoldne v restavraciji Reininghaus. 581n

— **lj Obširni odbor UVL** pozivlja vse vojne invalide in Ljubljani in okolici, da se zberejo v nedeljo 9. t. m. ob 9. uri dopoldne pred Šentpetersko vojašnico. Od tod gremo na kolodvor k sprejemu ministrskega predsednika gosp. generala Živkovića.

— **Pletenice, trikotajo (zmsko perilo),** nogavice, rokavice, najceneje pri Osvald Debeic, Ljubljana. Pred Škofijo 15. 73-T

HOTEL „BELLEVUE“

priredi danes za svoje cenjene goste prijeten

MARTINOV VEČER

z godbo in plesom do 2.

Dva lepa dobika dobijo najuspešnejši gosti brezplačno, in sicer:

pitano pečeno obloženo gos in pitane ga

pečenega obloženega kapuna.

V nedeljo običajna GODBA in PLES.

Iz Celja

— **lj Celjskega mestnega gledališča.** V torek 11. novembra ob 20. uri vprizori celjsko dramsko društvo v Mestnem gledališču izborni in duhovito Nestrovo komedijo »Utopljenec« v režiji g. Veluške. Vstopnice naj si vsak nabavi že v predprodaji v knjigarni Goričar & Leskovšek na Kralja Petra cesti.

— **lj Dežurno lekarniško službo** v Celju ima od danes do vključno petka 14. t. m. lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

— **lj Izgubljen denar.** Mizarski pomočnik Simon Canžek je izgubil 5. t. m. na Dečkovem trgu 350 Din. Pošten najditelj naj odda denar na tukajšnji mestni policiji.

— **lj Nerodno posteljo** si je izbral včeraj ponoči 54-letni dninar Ivan Pajk, ki se brez stalnega bivališča muči na tem ljubem božjem svetu. Možakar je nekoliko pregloboko pogledal v kozarec in si je izbral ležišče, ker ga noge niso več hotele nositi, kar sredi Klavniške ulice. Okrog 4. ure zjutraj ga je našel vsega premrznega službojuči stražnik, ki ga je spravil z veliko težavo v policijski zapor.

— **lj Ljudsko vseučilišče** v Celju. Na tukajšnjem ljudskem vseučilišču bo predavala v ponedeljek 10. t. m. lektorica angleškega jezika na ljubljanski univerzi gđc. Copelandova o britanskih pokrajinah. Ker bodo predavanje spremljale krasne naravne skioptič

Zakaj je postalo ljudem v Evropi pretesno

Nekaj besed o nazadovanju porodov, ki vznemirja mnoge evropske narode

Razumljivo, dasi nekam čudno je, da vsaka država tako zelo skrbi za razmnoževanje prebivalstva. Vsak narod se hoče čim bolj razmnožiti, da bi spraval pod se čim več zemlje in tako počasi izpodrinil svojega tekmeča. Nobenemu zdravemu organizmu se noče hirati, pešati. Ker je pa tudi narod živ organizem, se tudi on brani hiranja. Toda hiranje in konec je neizogiben naravni zakon kakor za posredna bitja, tako tudi za cele narode in sploh za vsa živa bitja na zemlji. Prav je imel starodavni pesnik Freiligrath, ki je dejal:

»Am Baum der Menschheit drängt sich Blüth am Blüthe, nach ew'gen Regeln wiegen sie sich drauf.«

Ob hier die eine matt und welk verblühte, blüht dort die andre voll und prächtig auf.

Es ist ein ewig Kommen und ein ewig Gehen,

und nie und nimmer träger Stillestand.

Mand sieht sie auf, man sieht sie nieder gehen,

und jede Blüthe ist ein Volk — ein Land.

Dokler se narod množi, je pri polnih močeh. Če začne številčno nazadovati, je začetek njegovega konca. Zato se ne smemo čuditi, da dvigne vsak narod krik in vik, če začne število rojstev padati. Zenske dotičnega naroda so takoj opozorjene, naj izpolnjujejo svojo glavno dolžnost in spravijo na svet čim več otrok. V Francijo je bil plat zvona že Zola s svojo »Plodnostjo« pred 25 leti, zadnje čase pa prihajajo taki glasovi iz Nemčije, Češkoslovaške in drugih držav. Toda čudno — ženske, ki prihajajo pri tem v prvi vrsti v poštev, se čimdalje manj zmenijo za take klice in pozive. Rodbine s 3 ali več otroki postajajo redke že tudi na kmetih, da o mestih sploh ne govorimo. Tu se moramo vprašati, ali je ta pojav koristen ali škodljiv? Naziranje o tem se ravna po političnem in verskem prepričanju. Razlikuje se pa naziranje samo teoretično in javno. V praksi in v dnu duše mislijo vsi zakonci o tem enako in smatrajo rojstvo tretjega ali celo četrtega otroka za rodniško nesrečo.

V tej točki se interesi posrednih rodbin z interesi naroda in države temeljito križajo. Priznati moramo, da je nas v stari zapadni Evropi neprimerno več, nego bi nas lahko bilo, da bi se godilo vsem dobro. Priznati moramo tudi, da je v vseh kulturnih državah večje ali manjše število mladih, zdravih in za delo sposobnih ljudi, ki ne morejo dobiti dela in ki so torej v dotični državi nekako odveč. Vse to mladiki zakonci vidijo in vedo. Napačno je misliti, da omejujejo zakonci zdaj število otrok samo iz sebičnosti in komodnosti. Ne, pretežna večina se zateka k profilaksi zato, ker vprašuje svojo vest. Ali imam sploh pravico spraviti na svet otroka, ki bo odveč? Zakonci, ki imajo mnogo otrok, so v očeh treznomiselnih ljudi lahkomišelniki. Taki zakonci navadno ne morejo preskrbeti svojih otrok tako dobro, kakor oni, ki imajo enega ali dva. In kaj rado se pripeti, da jim otroci pozneje, če ne na glas, pa vsaj na tiem očitajo, da so jih spravili na svet.

Vprašati se je treba, zakaj je nam postalo na zemlji tesno, zakaj je nas naenkrat preveč, ko so imela prejšnja pokolenja še dovolj prostora in ni prišlo nikomur na misel, da bi število otrok omejival? Poleg tega smo imeli pa še svetovno vojno, ki je pobrala milijone mladih fantov. Po vseh večjih vojnah preteklosti se je število prebivalcev posrednih evropskih držav močno skrčilo. Zakaj ni imela iste posledice tudi velika svetovna vojna? Vzrokov je več. Prvi je ta, da je bilo

prejšnje čase povprečno človeško življenje krajše in da so ljudje pogosto umirali v velikih množicah, (nalezljive bolezni in razne elementarne neizogibnosti); drugi je ta, da so opravljali skoraj vsa dela brez pomoči strojev in da je bilo torej treba več ljudi, kakor zdaj. Vsak človek je našel delo, če je le hotel. Tretji vzrok je ta, da so bili ljudje skromnejši in da jih je izmalo lahko živelo več, kakor zdaj.

Zdaj je pa medicinska veda tako napredovala, da ljudje ne umirajo tako zgodaj in tudi tako v množicah. Zdravniki so odkrili sredstva proti epidemijam, s katerimi narava tudi med živalmi sama regulira število živih bitij, kakor je regulirala v starih časih tudi število ljudi. Zdravniki znajo zdaj ohraniti pri življenju one slabotne in bolehe, ki bi sicer po naravnih zakonih ne mogli živeti. Povprečna dolžost človeškega življenja je zdaj 10 let daljša, kakor je bila pred 100 leti. Poleg tega smo dobili stroje, ki nadomestujejo človeško delo. Vse to koristi posameznemu, za celoto, za posredne, zlasti evropske narode, ima pa slabe, da celo katastrofalne posledice.

Ali se bo godilo prebivalcem Evrope bolje, če jih bo manj? Večina bi odgovorila trdilo. Toda to ni tako gotovo, kakor bi človek mislil. Otroci iz številnih rodbin so bili za križe in težave življenja bolj pripravljeni odpornejši, sposobnejši. Pozabiti tudi ne smemo, da homo tem kulturnejši čim manj nas bo. S tem se bo pa tudi približala ura, ki je odbila še vsakemu narodu, ko je dosegel vrhunec svojega razvoja. Vse človeštvo se ne razvija enako hitro. Vedno so bili in so še zdaj poleg kulturnih narodov na svetu tudi barbari. To so mladi narodi, a vsi dobro vemo, da pripada bodočnost vedno le mladini, kateri se morajo stari prej ali slej umakniti. Pa naj se še tako branijo.

Stari kulturni narodi si lahko izmišlujejo še tako rafinirana obrambna sredstva, s katerimi bodo morda pohod barbarov narodov začasno zadržali, toda veliko vprašanje je, če ga bodo mogli popolnoma zadržati. Kaj so pomagale Rimljanom vse njihove legije proti barbarom od severa? Niso se jih ubranili. Mladi barbari so bili močnejši in razbili so rimsko kulturo tako temeljito, da ni ostalo od nje skoro nič. Ne smemo se torej čuditi, da se države boje nazadovanja porodov. To je prvi znak zatona kulturne Evrope. Naravni zakoni so neizprosni. Vse kaže, da čaka moderno evropsko kulturo usoda vseh slavnihi narodov. kar jih je bilo kdaj na zemlji.

Ali pa se bo sedanji in bodoči evropski kulturi vendarle posrečilo odvrniti zaton z zakoni, ki bi vzdrževali število prebivalstva v Evropi na primerni višini, na drugi strani pa z modernimi tehnikami preprečiti barbarom iz drugih delov sveta vpad v Evropo? To je najvažnejše vprašanje, na katero bo pa odgovorila šele bodočnost. Zaenkrat o tako dalekosežnih problemih še ne razmišljamo radi, ker je za nas glavno, da se godi dobro nam samim in pa našim otrokom.

Profesor na pošti.
— Eno dinarsko znamko prosim.
— Izvolite.
— Koliko pa stane?
Pred usmrtništvom.

Na smrt obsojenemu sporoče, da bo zjutraj usmrčen. Mož se zasmije, rekoč: »Usmrtništev ni nič posebnega. Sami se boste prepričali, da ostanem miren do zadnjega trenutka.«
— Že mogoče... — pripomni ječar.
— toda v zadnjem trenutku prav gotovo izgubiš glavo.

— Imenitno! Kje pa je?
— Tukajle.
— Tukajle? — je ponovil sir Walter in se ozrl. — Kaj pa mislite s tem tukajle?
— Če pravim tukajle, mislim tukajle in nič drugega, — je zagodnjel orožnik. — Tako se vam posveti, kaj sem mislil s tem tukajle. — Položi je krepko roko na ramo presenečenega sira Waltera in ga začel potiskati nazaj v garažo.

— Kaj? — je vzkliknil sir Walter.
— Kaj vraga...
— Če bi bil v vaši koži, bi ne čvekalo po nepotrebnem, temveč bi držal jezik za zobmi, — je pripomnil orožnik z glasom, s kakršnim svetujemo trmastemu otroku, naj se v lastno korist popliša. — Saj vam ne bo nič pomagalo, če še tako lažete.
Sir Walter ni imel niti najmanjšega namena lagati. Prvi hip ni razumel pravega pomena tega čudnega namigavanja. Ko je pa spoznal, kam orožnik meri, je srdito zakričal in se mu iztrgal iz rok.

— Kaj pa govorite, tepec neumni! Kaj mislite...
— Kar kričite, prav nič vam ne bo pomagalo. — je dejal orožnik mirno. — Tu boste počakali z menoj in priporočil bi vam malo manj kričati. Ste razumeli? — In znova je prišla aretiraška roka sira Waltera za ramo in sicer tako krepko, da se ni mogel več iztrgati.

Avtomatičen preiskovalni sodnik?

Znani ameriški kriminolog A. Volmer je baje izumil aparat, s katerim se bo dalo kontrolirati, če govori zaslišani pred sodiščem resnico ali ne. Baje je svoj izum že pokazal v ožjem krogu učenjakov, ki so se prepričali, da je dobilo človeštvo poleg drugih senzacij zadnjega časa še avtomatičnega preiskovalnega sodnika. Volmer pravi, da je dal s svojim izumom samo izraza poskusom in idealom mnogih, ki so se s to idejo že prej ukvarjali. Aparat temelji na principu sfingografu. Utripanje srca se električnim potom prestreže in prenese na iglo na papir, na katerem nastane krivulja. In po tej krivulji hoče izumitelj spoznati, ali odgovarja zaslišani po pravici ali laže. Volmer trdi, da postane še tako zakrknjen lažnjivec nemiren in nervozen, če laže. To pa vpliva na utripanje srca. Če govori zaslišani resnico, je krivulja na papirju enakomerna, če pa laže, dela pogosto cik-cak.

Najmlajša babica

Naše pokolenje se ne stara tako hitro, kakor so se stari ljudje v starih časih. 50 letne dame so bodisi po naravi ali pa umetnimi pripomočki še tako mladostne, da jih človek na cesti prav lahko zamenja z dekleti, dočim so bile v starih časih ženske v teh letih skoro že babice. Najmlajša babica in sicer resnična babica z vnukom je nedvomno gospa Lorraine Reillova iz Hollywooda, ki je stara šele 29 let. Njeni hčerki se je nedavno rodil sinček. Najmlajša babica se je poročila s 13. leti in hči se je ravnala po materi. Zato ni čuda, da je stara ta babica komaj 29. let. Doselej je veljala za najmlajšo babico na svetu neka Gruzinka, stara 32 let.

V Ameriki zakoni med zelo mladimi fanti in dekleti niso redki. Lani je izstopilo iz ameriških šol pred zaključkom študij 485 fantov in deklet, ker so se hoteli poročiti. Najmlajša nevesta je bila stara 12 let. V starosti 14 let se je poročila 29 fantov in 29 deklet, v starosti 15 let pa 83 fantov in približno toliko deklet. Ameriška zakonodaja je namreč tudi stara in izvira iz časov, ko je bilo razmnoževanje prebivalstva Zedinjenih držav vlada skrb vlade. Vendar so pa ameriški zakoni v tem pogledu mnogo liberalnejši od evropskih.

Od kod imamo to in ono

Na to vprašanje odgovarja dr. K. Weitzel: V dvajsetih letih preteklega stoletja je prodajal v Königsbergu pred vhodom na borzo siromašno oblečen učitelj pisanja Bürger, ki je moral zaradi nevoščljivosti drugih ljudi opustiti svoj poklic in je obubožal. Neki Anglež se je polastil njegovega izuma, dal ga je patentirati in ustanovil je v Birminghamu tovarno, v kateri je izdeloval jeklena peresa. Toda že l. 1544 je izdal neki Nürnbergčan navodila za izdelovanje jeklenih peres, a l. 1784 je kazal na kongresu v Aachnu pisar Jansen svoj izum — jekleno pero. Toda ti prehodniki jeklenega peresa še niso bili za rabo. Bürgerju in izumitelju litografije Seneseldierju se ima človeštvo zahvaliti, da je jekleno pero nadomestilo dotedanje gosje pero.

Drugi predmeti vsakdanje rabe so mnogo starejši. Glavnik izvira iz davnega srednjega veka. Že v predhistoričnih grobovih so našli košene ali bronaste glavnike. Pernica je izum Germanov. Znana je bila tudi pri Rimljanih, čeprav so jo mnogi obsojali, češ, da človeka pomehkuži. Da so nosili

očala že v starem veku, je trditev, o kateri nimamo drugega dokaza, nego Plinijevo trditev, da je rabil cesar Nero brušen smaragd, ker je bil kratkoviden. Konveksna in konkavna stekla so prišla v rabo šele po izumih profesorja oxfordske univerze Roberta Bacona okrog l. 1250, ki si je pa s tem nakopal obtožbo, da je čarovnik. Prava očala je izumil florentinski plemič Salviato degli Armati, ki je umrl l. 1317.

Od Kitajcev smo dobili papirnat denar, ki so ga rabili na Kitajskem že od l. 1000 po Kristusu, in pa denžnik. Prvi bankovec je izdal Švedska l. 1666, Anglija pa 1694. Potem so sledile polagoma vse druge evropske države. Denžnik je nosil prvi Anglež Hanwey v Londonu l. 1750 po povratku iz orientala. Milo so odkrili Gali ali Germani. Orientalci, Grki in Rimljanji so rabili namesto mila večinoma olje. Plinius pa pravi, da je skandinavski izum. Cesarji Rim je kupoval mlo v Nemčiji. V Pompejih so našli trgovino z dobro ohranjenim milom. Žepni robec izvira iz Italije, kjer se je pojavil pod imenom »fazzoletto« prvič v srednjem veku in se razširil v

15. stoletju po Evropi. Prva cigara se je pojavila l. 1800, cigareta pa 1834. Prve svilene nogavice je nosil v 16. stoletju francoski kralj Henrik II.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

V trgovini.
— Za vajenca bi te sprejel, — pravi trgovec. — Rad bi samo vedel, ali mnogo lažeš.
— Ne, gospod, toda če bo treba, se kaj kmalu naučim.

te žalitve je spravila gospoda poslanca iz ravnotežja tem bolj, ker se itak ni znal posebno dobro premagovati. Ves iz sebe je začel preklinjati in zmerjati nesramnega orožnika, da je kar odmevalo po garaži.

Zal njegov govor ni bil tako temeljit, kakor v parlamentu, čeprav mu ni manjkalo zanimivih in slikovitih izrazov. Bruhal je iz sebe besede — divje, besne in ne posebno lepe besede — kakor močan vodomet. Kričal in rohljal je kakor ljudski pridigar v Hyde Parku. Teptal je z nogami in škripal z zobmi, da bi človek mislil, da ga bo razneslo. Svojega nevhvaležnega poslušalca je obkledal z izrazi, kakršnih bi se sicer sramoval. Če bi vratar nahučil generalnega ravnatelja banke, da mu je ukradel vžigalice, bi jih ne slišal tako, kakor jih je ubogi orožnik.

Toda vse je bilo bob ob steno. Orožnik je poslušal psovke mirno, le tu in tam je ujel besedo, dve, celega stavka pa menda nobenega. Bil je naravnost očeto vsovo prizanesljiv. Prav nič ni ugovarjal, da si aretiranec na ta način olajša srce. Povprečni orožniki po kmetih navadno niso kdove kako bistroumni, ta je bil pa vzor vestnega in neizprosnega čuvarja postave. Dobil je bil povelje napotiti se v vilo dr Buntinga in aretirati moža, katerega najde v garaži. In to povelje je izpolnil do pičice točno, kar je priznal pozneje zdravnik sam. Zdelo se mu je malo čudno, da

so bila vrata garaže od zunaj podprta z vilami, toda to končno ni bila njegova skrb. Ni se pa čudil, da ima aretiranec na sebi pižami podobno domačo obleko, ker je vedel, da se sleparji večjega sloga radi elegantno oblačijo. Histrične nabe sira Waltera niso napravile nanj nobenega vtisa, ker so bile naravne pri človeku, ki je v škripcih. Ko se je torej sir Walter končno izkričal in obmolnil, je čuvar postave dostojanstveno prikemal in pripomnil samozavestno:

— Dragi moj, če bi spremljala vaš govor primerna muzika, bi lahko uspešno nastopili v vsakem varieteu.

Sir Walter je na to podlost samo zagrmel.
— Ne da bi bil vse to razumel, — je pripomnil orožnik, kakor bi se opravičeval, — toda to, kar sem slišal, je bilo imenitno.

— Vi... vi... vi... je stokal hropeče sir Walter.

— Pustite to, — mu je svetoval orožnik, — dokler... glejte no, zdravnik se je vrnil.

In res je prihajal po cesti proti vili nekdo, ki se je bil pripravil na nekaj posebno prijetnega, namreč — debeluha, ki je zagledal orožnika, je pospešil korake in kričal že od daleč:

— Ga imate, Hodgkine, ste ga pri-jeli, a?

K. R. G. Brown:

48

Vitez enega dne

Roman

Sir Walter, ki je pričakoval, da zagleda svojega svaka, je bil presenečen. Toda v položaju, v kakršnem je bil, mu je bil tudi orožnik dobrodošel.

— Ga imate? — je vprašal nestrpno. — Ste ga prijeli?

— E? — je zamrmral orožnik.

— Tega — Cardinala — lopova, ki mi je ukradel sliko!

Orožnik ga je debelo pogledal. Bil je izredno močan čuvar postave rdečega, topega obraza. Bil je močno podoben Buddhi.

— Ha! — je zagodnjel. — Kakšen tiček ste pa vi, če smem vprašati?

— Sem sir Walter Bellerby in...

— Sir?!

— Sir Walter Bellerby. Kaj ste gluhi? Ga imate?...

— Kaj ste pa počeli tu v garaži, če ste sir Walter Bellerby?

Sir Walter je nestrpno zateptal z ного.

— Vrata so se zaprla, pa nisem mogel iz garaže. Toda to zdaj ni važno. Imate tega falota?

Orožnik ga je premeril od pete do glave s svojimi velikimi, topimi očmi.

— Vse kaže, da ga že imam.

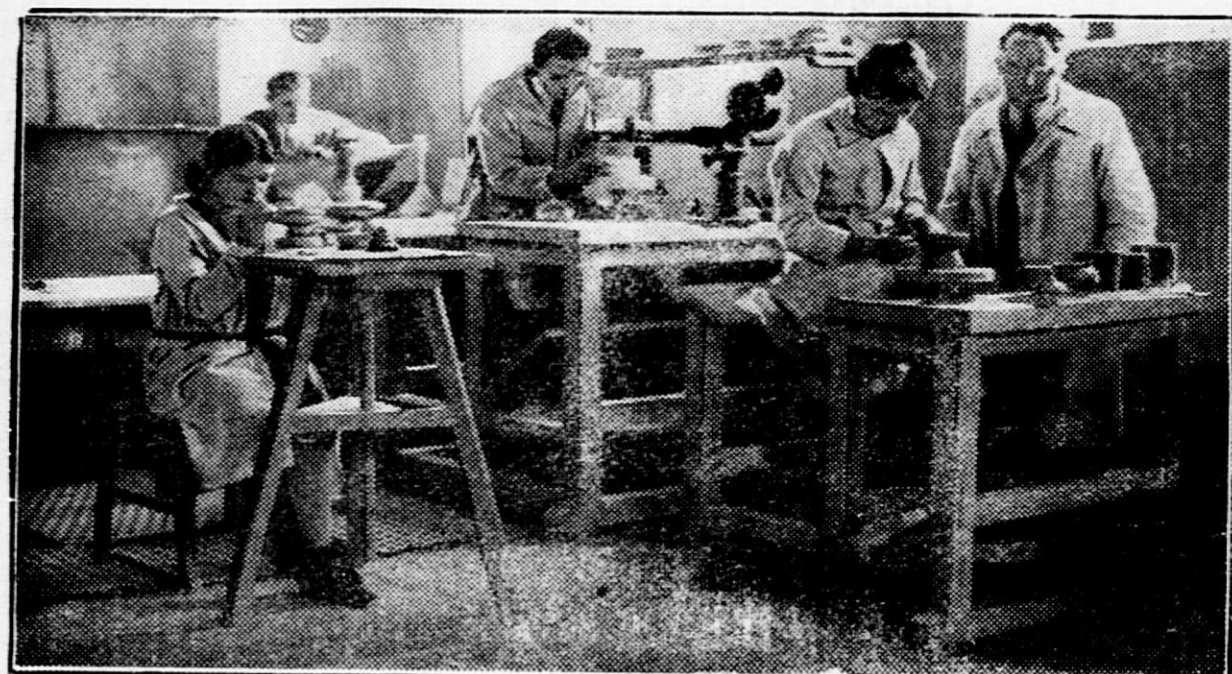
MOJ DOM

Keramika in podoben drobiž

Četudi imamo stanovanje opremljeno z opremo po lastnem načrtu ali nam je najboljši mojster izdelal hišno opremo po načrtih najznamenitejšega arhitekta, vendar stanovanje še ni popolno, ker v njem ni tistega drobiža, ki stoji po omarah in na policah po vitrinah ali tudi visi na stenah. To so stvari, ki sobo poživljajo, pa naj bodo že cvetlice ali preproge in blazine, ki je nanje že itak mislil arhitekt, ali pa tista drobna stvar, ki se po letih nabere po stanovanjih takorekoč kar sama od sebe. So to dekorativne stvari, ki smo jih kupili na popotovanjih ali ob bogve kakšni priliki, ker so nam bile všeč. Uga-
jate so nam pa, ker so odgovarjale tedi-

ljemo v skušnjavo, da bi naš dar odklonil ali ga surovo obesil v sobico za služkinjo, pojdimo raje slike in kipe kupovat na umetniške razstave ali pa kar naravnost k priznanim umetnikom. Prepričali se omo, da tudi prava umetnost ni tako draga, kakor mislimo. In pri umetninah je še to dobro, da so originalne slike in kipi navadno vsak dan več vredni, pa tudi lastniku se priljubijo, da se ponasa z njimi in se nas spominja s hvaležnostjo.

Potem pa razni izdelki umetnih obrtnikov, tu je izbira vedno ogromna. Ni treba misliti, da moramo darovati le starinsko srebro in pristni dunajski porcelan ter le originalne stare majolike, saj nas

Keramična šola na Tehniški srednji šoli

našemu razpoloženju in okusu, sploh ta drobna stvar izraža nas same mo-
rebiti bolj kakor najtežja kredenca in naj-
maščevši divan. In koliko stvari dobimo v dar, ki vsak darovalec o njih misli, da najbolj odgovarjajo naši potrebi. Ob krstu in ob blazni, ob poroki in prav nazadnje še tudi ob raznih jubilejih sprejemamo take spominke in odpuške, da so prava kronika našega življenja. Hudo je mnogo-krat s podarjenimi stvarmi, s tistimi odpuškami z raznih letovišč, kjer so se naši znanci dobro imeli in nam prinesli darila, da smo na tihem rekli: Odpusti jini, saj ne vedo...

Z darili je sploh križ in velika umetnost jih je dajati, še večja pa sprejemati. Zato poklanjajmo vedno le take stvari, ki imajo umetniško vrednost, nikdar pa ne brezarskega pofejna in osladnega kiča. Ta darila so pravzaprav naše vizitke, ki iz njih obdarovanec prav jasno čita, koliko imamo okusa, koliko takta, koliko pameti in kako je z nami sploh. Takale mala stvarca je lahko največji izdajalec in za naš ugled največji obrekovalce.

Kdor se hoče pokazati prav posebno, nam prinese krp ali sliko. Če je krp raz-
množen v tisočih sadrenih figurah in v slikah le slaba reprodukcija slavnega kiča v najpompoznejšem okvirju, darovalca že pomazamo. Zamera je gotova, ker ničvedno »umetniško« seveda moramo postaviti ali obesiti na odlično mesto, da nam pokvari vse stanovanje. Da pa nikogar ne pribe-

Nekaj izdelkov ljubljanske Keramične šole

Marcel Dupont. Ženska logika

Maxim Le Tillet je užival tistega dne sladkosti življenja kakor še nikoli. In kako bi jih ne!

Tistega krásnega poletnega jutra je drvel s hitrostjo 60 km v svojem novem šestcilindrskem avtomobilu v družbi dveh dražestnih žen. Prva, se-
deča na njegovi desnici, je bila Jeanne Sylvere, soproga njegovega najboljšega prijatelja, druga pa Helena Martial, Je-
annina sestra.

Peljal ju je na njuno posestvo Deux Fontaines, kamor je bil namenjen Paul Sylvere za njimi v soboto. Bil je ponosen, da mu je bil povojen tako dragocen zaklad, tem bolj ponosen, ker se je njegova petintrideseta pomlad sladko ginjena klanjala Heleni, izredno lepi, inteligentni mladenki, pred katero bi bil povsili tudi prapor svojega celibata.

Odpeljali so se zgodaj zjutraj in zajutkovati so nameravali v Mansu. Maxim je že vnaprej sestavil izbran jedilni list, s katerim počasti svoji spremljevalki. Smehljaj se je pri misli na praznik, ki se potaja v temnih Hele-

ninih očeh, ko zmoli svoje ustnice v hladnem vovurayskem vinu. Kako krásen dan!

Na ovinku je moral Maxim nepričakovano zadržati avtomobil. Se dva metra, pa bi bil povozil dva človeka, ki sta se prepirala sredi ceste.

— Mrcine! — je zaškrpjal z zobmi. Po čelu so mu pritekale debele potne srage. Toda »mrcini« se nista zmenili ne zanj, ne za njegov avtomobil, kakor da ju ni. Preveč sta bila zaposlena sama s seboj. Mož, orjak, visok dobrih šest čevljev, pravi atlet, je dajal duška svoji nadvladni nad družico, mlado ženo v razcapani obleki. Pod skuštranimi lasmi so se ji divje svetile oči.

Udarci so padali težko, moževa pest, podobna kladivu, je opisovala v zraku velik lok in liki težak tolkač je padala na upognjeni hrbet uboge žene. Sirota je bolešno ječala, klicala na pomoč in se z zmanjunal udarcom. Pest je padala po nji neprestano. Orjak je potisnil siroto čelo h komedijantskemu vozu ob cesti in jo začel neusmiljeno bitti po obrazu.

Ženski v avtomobilu sta prestrašeno kričala:
— Kakšna surovina! To je grozno!

Večkrat se čudimo primitivnim oblikam najmodernejše keramike. Saj so k-
njički še bolj navno modelirani in posli-
kani, kakor oni, ki jih ob Franciškanskem
mostu prodaja star Ribničar! Zakaj bi to-
rej v vitrino ne postavili ribniškega ko-
njička, naložili belokranjskih pisanic in
škofjeloškega malega kruha. Ali ste si
že ogledali starinsko gorjuško čedro s
srebrnim tunčkom? Vsa je v biserni ma-
tici, da se komaj še vidi les, — pravi dra-
gulj. No, teh draguljev je pa že malo pri
nas, ker so varno shranjeni v vitrinah ino-
zemskih zbiralcev, ki jih cenijo kakor naj-
lepše z biserno matico vložene orijental-
ske doze. Na vselejmu je slavoslovi lončar
že dvakrat imel na prodaj posodice za
rakijo v podobi gosposke žene. Kako
delikatno so glazirane, da bi jih člo-
vek lahko zamenjal z renesančno fayen-
zo in pri pogledu na te mične gosposke
nehote misli na domačo Tanagro. Ali pa
naše vezene, predvsem nedosegljivo kras-
ne peče! Do! ob nekdanji meji kajkavske-
ga in stokavskega narečja se bleste v pi-
sani ornamentiki raznobavne svilje, pri
nas so že čisto bele in proti zapadu pre-
hajajo v nežne pene plemenitih benečan-
skih čipk. In pa z zlatom in svilo veze-
ne patrone naših prababic, to so same do-
mače stvari, ki prav nič ne kaže najmo-

dernejše sobe, saj je v njih kvaliteta sto-
letnih tradicij.

A tudi modernih domačih stvari imamo
že toliko, da nam ni treba več iskati tu-
jega blaga. Na razstavi Tehniške srede
je šole smo že videli toliko prav dobrih
vezenin, apartnih lesenih figuric in odlič-
ne keramike, da se samo čudimo, zakaj
teh dekorativnih domačih izdelkov še ni
po vseh trgovinah. Obiskovalci vselejma
so presenečeni obstajali pred Kraljevimi n
A. G. Kosovimi vazami, ker niso mogli
verjeti, da toliko znamo. Tudi keramične
statuete po Dolinarjevih originalih, nje-
gova Madonna, Gorenjski par in vse dru-
ge njegove keramične plastike so se že ta-
ko razširile po naših hišah in je toliko po-
vpraševanja po domačih keramičnih delih
Pajničev in drugih absolutov keramič-
ne šole, da je podjetni Ljubo Matjan otvo-
ril v Gradišču umetnoobratni atelje, kjer
domači umetni obrtniki ustvarjajo vsa-
dan nova dela v keramiki in drugih teh-
nikah. Z darili in z vsem drobižem, ki si
z njim po svoje olupšamo dom, smo torej
že vsestransko preskrbljeni, samo končno
se moramo pričiti tudi zavedati, da ima-
jo domače stvari vsaj tako visoko vred-
nost kakor tuje, potem pa ne bomo več
nesrečni ob sprejemanju niti v zadregi ob
nakupovanju daril.

terjev pa ne ponazoruje le vsebine, tem-
več tudi željo avtorjevo prav srečno, naj
tudi druga uspeša dela naših fotomaterjev
čimprej v reprodukciji spozna vsa javnost.
— ag.

Simfonični koncert

Letošnja koncertna sezona je začela z
nekam razveseljivim, dakaj razgibanim
življenjem. Najprej je glasbeno društvo
»Ljubljana« priredilo cerkveni koncert v
stolnici, kmalu potem sta se koncertni publi-
ki predstavila pevka Cepić-Novakova in
pevec Mirko Pugač, istokot je virtuoz Kar-
el Rupel s svojim koncertom prinesel novo
zanimažje. Pomembnega odziva solistični
koncerti niso dosegli. Pač je pa sinočni
simfonični koncert v polni meri zaslužen
doživljal razprodano veliko Unionsko dvor-
no. Vendar pač dokaz, da Ljubljana nima
le misla za zvočni film in njegove po vseh
mogočih receptih sfabrirane šlagerje, ples-
ne ali solzave, vesele ali žalostne in da
dobro zaleti, kdaj bo lahko uživala pravo
umetnost. V nje službo sta se topot hval-
ležno združila naš vrli operni orkester, ki
ima itak v lastni hiši posla čez glavo in de-
lavno Orkestralno društvo Glasbene Maticе,
ter sta za izvajanje treh velikih glasbenih
del potrošila dovolj energije in truda, po-
žrtvovalnosti in ljubezni do stvari. Za naše
razmere tako dobro zasledena orkestra v
koncertni dvorani že dolgo nismo poslušali.
Našudiral in dirigiral je koncert s prizna-
no spretnostjo, globokim umevanjem pod-
nih del ravnatelj naše opere Mirko Polič.
Sodeloval je v A. K. Glazunova koncerta za
vijolino z orkestrom mladi, a v resnici vir-
tuoz na svojem instrumentu Karel Rupel,
ki si je že na svojih prejšnjih nastopih os-
vojil srce vseh poslušalcev s tehnično po-
polno igro in fino prednašanja. Glazuno-
va Koncert je za violinista trd oreh; vse
njegove tehnične težkoče obvlada le malo-
kateri, zato se je publika upravičeno divila
izvajanju solista (Kadencia!) in je umetnika
nagrajila z gromkim aplavzom. — V G.
Mahlerjevih »Zlatih pesmih mrtvi deca«
je imela zopet priliko odlična članica naše
opere Vilma Thierry-Kavčnikova, da nam
pokaže vse svoje pevске kvalitete, svoj ob-
sežen glas, in delu adekvatno občuteno in-
terpretacijo. Zlasti v dveh zadnjih pesmih
(Dejal bi, Tam zunaj je burja) je njeno
petje sugestivno učinkovalo. Orkester je so-
listko spremljal vseskozi decentno, v zadnji
pesmi zlasti izrazito. — Višek večera je bi-
la pač le P. I. Čajkovskega 4. sinfonija v
F molu za veliki orkester, slavno delo ve-
likega ruskega mojstra, ki po svoji oblikov-
ni zamisli, po plemeniti ruskega narodnega
čustvovanja preteži melodiji, divni, prelestni,
v najrazličnejših barvah se kopajoči or-
kestraciji in grandioznim mestih mora osta-
viti v kolikšni dojemljivosti poslušalec velik,
nepozaben dojem, je tudi sinoči v prvovrst-
nem izvajanju ostavila neizbrisni vtis. Or-
kester je bil ponekod do potankosti, res
minuciozno našudiral (spominimo le na
Scherzo pizzicati), posamezne skupice so
vstopale homogeno, vltito, godalni korpus
je blestel kot zlepa ne, skupno igro je od-
likovala čudovita enotnost. Smelo rečeno,
da tako mojstrskega domačega simfoničnega
koncerta Ljubljana še ni doživela. Za-
sluga na tem gre v prvi vrsti ravnatelju
Poliču, v drugi vrsti vsem sodelujočim, ki
so z vneto muzicirali, pa tudi upravi kr.
narodnega gledališča, ki je koncert angaži-
rala. Takih prireditvev nam je treba in iz-
ražamo željo, naj se vrše v eni koncertni
sezoni vsaj štirje. Za velik umetniški užitek
izvajajočim iskrena hvala! Z. P.

Prva zgodovina alpinizma v naših alpah

Zanimiva knjiga dr. Henrika Tume »Pomen in razvoj alpinizma«

T. K. »Skala« je izdal dvojce del prvo-
boritelja za naš alpinizem dr. Henrika Tu-
me, namreč pičko 300 strani obsegajočo
knjigo »Pomen in razvoj alpinizma« in »To-
ponomastični zemljevid skupine Triglav-
Škrlatica« v merilu 1 : 37.500, ki ga je se-
stavil avtor, risal pa Ostož Tuma. Za na-
še razmere prav monumentalno knjigo je
založil T. K. »Skala« z namenom, da si na-
bere založniški sklad za izdajo fotografskih
albumov in propagandnih knjig. Že po
krasnih prilogah revije »Življenje in Svet«
je javnosti znano, da imajo naši fotomaterji
prav odlična dela, ki pa večinoma s: »iso
reproducirana. Želim, da bi delo dr. Hen-
rika Tume imelo uspeh tudi na tej strani,
»zgotovljen mu je pa tudi pri laikih vsaj
moračen uspeh, saj je delo prvo iz te stro-
ke v naši literaturi in v marsičem tudi prvo
v svetovni književnosti. In prav on, kar je
novega v pisateljevih izjavah, naj bi bilo
prevedeno tudi v tuje jezike, da bi tudi tuji
znanstveniki čitali mnenje avtorja tako im-
pozantno širokoga obzorja in pričeli »al
raziskovati temelje njegovih nazorov, če bi
jih ne prepričala že njegova, z dokazi iz
vseh svetovnih literatur podprta originalna
izjavanja.

Ponovno piše avtor k svojim trditvam
že v uvodu:

»... zagonetka prve alpske kulture se ne
da rešiti drugače, nego iz slovenskih Alp
in slovenskega jezika. Ta rešitev postavi
vse dosedanje hipoteze o prvi evropski zgo-
dovini na glavo. Zavedam se, da imam tež-
ko stališče. Pripravljen sem odgovorjati.
Postaviti na novo problem prve slovenske
kulture v Alpah, je tretji moj cilj.

Ta »tretji cilj« smo postavili na prvo
mesto, ker je zanimiv tudi za nealpinista.
S tem pa seveda nikakor ne mislimo, da
tudi izjavanja o alpinizmu niso interesantna,
pač so pa prav tako presenetljiva kakor
»tretji cilj« za vsakogar, ki se zanima za
pojave in izpremembe v zgodovini razvoja
človeštva in njegovega mišljenja.

»V drugem delu svojih razprav hočem
seči globlje ter utemeljevati alpinizem so-
ciološko in psihološko. Menda tod orjem v
marsičem tednu... Trudil sem se poiskati
prvine ter po poti zgodovinskega razvoja
človeške družbe priti do današnjih kom-
pliciranih družabnih pojavov in pojmov.

To so besede, ki si jih ne upa o svojem
delu zapisati vsak avtor. Napiše jih domiš-
ljav bebec, šušnar, za dr. Henrika Tuma
pa vemo, da nikdar ni spadal v to katego-
rijo — na sredi so avtorji prejemni in
prerazodni, da bi si upali trditi kaj po-
dobnega — naša knjiga je torej delo po-
nosnega avtorja velike fasete. Ta njegov
ponos in pogum ter srčnost bodo tudi po-
vod, da udarimo po njem najmanjši. Saj
mož razpravlja o problemih, ki se ne dajo
še dokazati s kredno na šolski tabli, ven-
dar pa svoj prav sluti in v globinah čuti
nove resnice, vedno varen in v se zaupa-
joč v vrloglavih višinah človeškega duha,
kakor je varen in v se zaupač v vrlogla-
vih višinah nad brezkraino nižino. Za po-

gled ob ozorja s takih višin je pa potre-
ben daljav vajeni vid dr. Tume.

Že sami naslovi poglavij knjige prese-
nečajo: I. Razvoj alpinizma; II. Igra, delo,
sport in ples; III. Čustvo prirode in umet-
nost; IV. Popotovanje in turizem; V. Alpi-
nizem; VI. Alpinizem z individualnega sta-
lišča; VII. Alpinizem in znanstvo; VIII. Po-
vzetek.

Zbrana, prebavljena in predelana je v
knjigi ogromna tvarina in tako delo se ne
čita kakor roman. Težko je in večkrat je
treba obrniti nekaj listov nazaj in pričeti
znova. Kdor pa knjigo prebere do kraja in
se poglubi v njeno bogato vsebino in v no-
ve izsledke ter najdnežje zaključke, ga
knjiga priklene, da jo čita še in še. Ne
morda samo tisti, ki postane tudi avtorjev
prista v tem ali onem, še bolj temeljito jo
bodo prebirali njegovi nasprotniki in se lo-
vilji za besedami, a vsakdo mu bo moral
priznati, da je duh visoko nad dandanes
vajeno produkcijo.

Pisatelj nam je v svoji knjigi gotovo po-
dal prvo zgodovino alpinizma v slovenskem
jeziku in prvo zgodovino alpinizma v na-
ših planinah, seznanja nas z alpinističnimi
organizacijami, predvsem slovenskih naro-
dov in z najznačilnejšimi reprezentanti tu-
jega in našega alpinizma. Analizirani so
med drugimi Kugy, dr. Jug in avtor sam
kot različni tipi alpinistov, za primer ple-
zalnega športa, njegove objektivne in sub-
jektivne strani, nam pa objavlja Marko
Debeljakove opis njene in Deržajevе ne-
zgodbe v Triglavski steni. Alpinizem obde-
luje z vseh strani do definicije:

»Alpinizem je organska zveza ljubezni
do prirode s človeško zavestjo lastne mo-
či in njenim udeleževanjem, odsev prirode
na človeka in odraz notranjosti na prirodo.«

Šele v predzadnjem poglavju pripelje
avtor čitatelja do hipoteze, da je prva kul-
tura v Alpah slovenska in navaja ogromno
izrazov in imen, ki so po njegovem mne-
nju slovenskega izvora in so jih drugi na-
rodi sprejeli od nas. »Danes sem prvi al-
pinist, ki je poiskal med alpskimi Slovenci
temeljne morfološke, prirodopisne in go-
spodarske besede. Tolmačenje teh besedi
po izvoznih lingvističnih metodah daje za re-
zultat le nesmislice... Najžalovnejši
in najbolj zanimiv glas prve kulture Ev-
rope je slovenski glas. Bije na uho, a naš
poslušalec so tuji in gluhi!... Niti en slo-
venski znanstvenik se tega ni lotil, preveč
teži nanje ogromna nemška učenost.

Železno rokavico je vrgel znanstvenikom
dr. Henrik Tuma, mož, tako močan, da je
ne morejo prezreti. Z napetostjo čakamo
dvobojev.

Ni nam za prorokovanje, eno je pa dr.
Tuma dokazal neovrgljivo: da alpinizem
bistri, krepi in jači. Drugače bi tako pri-
letni dr. Henrik Tuma ne mogel več napi-
sati s takim mladeniškim razmahom knjige
»Pomen in razvoj alpinizma«.

Dvanajst krásnih prilog v prvovrstnem
bakrotisku Delniške tiskarne po pokraj-
skih fotografijah naših najboljših fotoma-

— Kaj so videli? V kaj vtikata ti
goski svoje nosove? Kaj ne zadostuje
tem ljudem, da povozijo na cesti siro-
maka? Se tega je treba, da pi pahnili
v nesrečo mojega moža! In kaj jih bri-
ga, če me je pretepel? Mar nimam pra-
vice pustiti se preteptati, kadar se mi
zljubi? Kar zlezita v svojo barko, lepi
dami, in pustita pri miru ljudi, ki ni-
česar nočejo od vaju.

Stražmojster je skomignil z rameni,
rekoč:

— Vidite, kaj dobi človek, če je s
takimi beštijami prijazen.

Dami sta bili takoj po prvih bese-
dah ogorčene žene vstopili v avto-
mobil. Maxim je sedel, prijel za volan
in pognal motor.

— Saj sem vam dejal, da ni pomet-
no vmešavati se v tuje zadeve, — je
zamrmral.

Helena je vzklopala:

— Oh vi! Molčite! Če bi ne bili tak
strahopetec, bi bili sami uredili to za-
devo. Kapitan, pa potrebuje orožnike!

In do večera ni odprla ust. Maxim
je spoznal, da so njegove akcije na
borzi njenega srca močno padle. Oh,
zakaj ni bil Herkul, kakor mož, ki je
pretepal ženo!

— Kapitan 9. husarskega polka Le
Tillet.

Orožnika sta salutirala in Maxim je
povedal, kaj so med potjo videli.

— Pot naju itak vodi tja, — je de-
jal stražmojster. — Sama se prepriča-
va, kako in kaj je.

Toda Heleni to ni bilo dovolj. Su-
rovino je treba zasačiti pri zločinu. Se-
dla je sestra na kolena in povabila
orožnika, naj sedeta na njeno mesto.
Maximu, ki je bil čedalje bolj ogorčen,
je pa velela obrniti. Kmalu se je usta-
vil avtomobil pred komedijantskim ta-
boriščem. Mož ni bilo nikjer. Žena je
pa sedela na stopnicah voza in lupila
krompir. Vsi so izstopili.

— Torej kako je, mamica? — je
vprašal stražmojster in stopil k vozu.

— Sliši sem, da je vas nekdo prete-
pal.

Ženica ga je srdito pogledala.

— Pretepal? Koga? Mene? Taka
nesramnost! Kdo je vam pa natvezal
to?

— No, no, gospod kapitan in ti dve
dami so vse videli iz avtomobila. Po-
vejte nam vse po pravici.

Vzravnila se je liki furija in zakri-
čala:

Saj jo ubije... Ustavite...

Jezen, da sta ga zdramili iz prijet-
nih misli, je Maxim molče nadaljeval
pot. Jeanne si je zakrila obraz z ro-
kami, vročerkarna Helena je pa poteg-
nila Maxima za rokav in zaklicala:

— Kaj, in vi mirno gledate takole
početje? Niti s prstom ne mislite ganiti,
da bi rešili to nesrečno strašno smrti?

— Toda, toda, ne pretiravajte...
Navaden zakonski prepir. Vedno je ne-
varno vmešavati se v zadeve, ki se
nas nič ne tičejo...

— Oh! Bojite se, to je tisto! Česti-
tam!

— Ne bojim se, toda riskirati udarec
zavoljo neumnosti...

— Že dobro. Recimo, da sploh ni-
sem odprla ust.

Peljal jo se ne kaj časa. Židana vo-
lja se je umaknila mučni tihini in Ma-
xim je na tistem preklinjal to vražje
srečanje, kar je Jeanne vzkliknila:

— Orožniki! Lahko bi jih opozorili,
da bi nastopili proti posurovelemu
možu.

Zares, dva orožnika sta jo mahala
počasi po cesti. Maxim je ustavil pred
njima, izstopil, vzel iz listnice vizitko
rezervnega častnika in se predstavil:

Organizacija gospodinjskih pomočnic

Referat ge. Karičeve na IX. skupščini Jugoslovenskega ženskega Saveza v Zagrebu

V št. 244. »Slov. Naroda« z dne 25. oktobra smo priobčili zanimiv referat ge. Minke Govekarjeve na IX. skupščini Jugoslovenskega ženskega saveza v Zagrebu »Organizacija gospodinjskih pomočnic«. Ker bodo pa zanimala naša javnost, zlasti naše žensko, tudi teženje gospodinjskih pomočnic (kuharice, sobarice, postrežnice itd.), priobčujemo referat, ki ga je imela ga. Zaričeva iz Ljubljane na isti skupščini. Poročevalka je izjavljala:

Dovolite, da se na tem zborovanju oglašim tudi gospodinjska pomočnica, da pove tudi ona nekaj o težnjah tega stanu. Saj je tudi služkinja žena, ki ima ravno tako čuteče srce in enake potrebe, četudi v veliko skromnejši meri, kakor njena gospodinja. Ki bi že po svoji ženski, materinski naravi ne mogla in ne smela tako mnogostransko in prekomerno izkoriščati svoje pomočnice in ti ovirati poti do nadaljnje izobrazbe.

Težak položaj služkinj

Prehodna doba, ki bi vodila do zboljšanja in sporazuma, do primerne izobrazbe, se je obojestransko prezrla. Stojimo pred dejstvom, da se je zakonodajni zbor sam začel zanimati in hoče to zadevo urediti. Že to je dokaz, da je stvar potrebna in dozorela, četudi me nismo prapravljeni. Predvsem je treba priznati, da gospodinjsko delo ni pravi manj vredno kot katerikoli drugo tovarniško ali industrijsko delo. Koliko deklet je, ki morajo delati po 16 in več ur dnevno le za 250 Din, ali celo le za 200 Din mesečno tako, da nekatere komaj zaslužijo po 50 para na uro. Res, da dobiva poleg plače tudi hrano in posteljo, kar ima svojo vrednost. Vendar je delo služkinje vredno veliko več. Zelo nesocialna je tudi opomba nekaterih gospodinj, ki se izražajo: »Saj ima vse prosto, hrano in stanovanje, denarja za obleko, pa tudi ne porabi veliko, saj marsikateri gospodinj koncem meseca še toliko ne ostane, kolikor dobi ona plače.«

Končno dobi tudi tovarna živina hrano in stan, odmor med delom in dovolj nočnega počitka in ne potrebuje ničesar drugega. Pomočnica pa je družabno bitje in ima iste potrebe kot vsak drug človek, da more živeti človeka dostojno življenje. Poleg obleke in obuvanja mora gledati, da si prišede nekaj denarja za dobo brezposelnosti, boleznijo in okrevanja. Potrebne so ji kulturne dobrine, štivo, razvedrilo ter strokovna in umska izobrazba. Če se ne poroči, mora skrbeti, da si nekaj prihrani za onemogočeno in starost, za to zadnje pa ni kmalu dovolj. S 25 leti že težko dobi službo in evndar vidimo, koliko je 70. ali 80letnih stark. Zato bi si morala prištediti precejšnje premoženje, kar pa v danih razmerah pri največji skromnosti ni mogoče. Tudi v primeru, da bi bilo starostno zavarovanje že izvedeno, bi morala štediti. Saj ni mogoče verjeti in zahtevati,

da bi država za vsako posamezno bolj skrbela, nego more vsaka zase. Zato tudi, ko pride starostno zavarovanje, je gotovo, da ne bo zadostovalo za človeku primerno življenje. Saj imamo primerov dovolj, da se ravno najubožnejšim plačujejo zelo nizke rente in pokojnine. Zato je med beračami in onimi, ki so v ubožnici, najvišji odstotek bivših služkinj.

Še boljši je dokaz, kako slabo je plačano delo v gospodinjstvu, ako primerjamo služkinjo s tovarniško delavko, ki si z osemurnim delom na dan brez nedelj in praznikov zasluži dovolj za hrano, stanovanje, obleko in vse druge življenjske potrebe, dasi je dve tretjini dneva neodvisna od svojega delodajalca. In kdo more reči, da kapitalistični tovarnar delo predrago plačuje?

Skrajšanje delovnega časa

Dalje je iz zdravstvenih razlogov in v korist brezposelnih nujno potrebno skrajšanje delovnega časa. V nekaterih državah Evrope so takoj po vojni začeli urejati delovne razmere pomožnega osebja v gospodinjstvu. Odmor med delom so uvedli v Angliji, Avstriji, na Madžarskem in v Češkoslovaški. V Ameriki je splošno v veljavi deveturno delo. Ki ga hočejo še za 8 uro skrajšati. Za naše razmere bi bilo priporočljivo 12urno delo. Drugih 12 ur bi se porabilo za odmor, nočni počitek, da sama sebi šiva, se izobražuje in za razvedrilo. Odmor med delom je nujno potreben, ker se s tem več pridobi kot z neprestanim delom.

Po zdravniških izjavah ima pri tuberkulozi najvišji odstotek oblačilo delavstvo (krojači, šivilje). Na drugem mestu so služkinje. Zakaj? Ne radi pomanjkanja hrane, temveč radi predolgotrajnega dela, ki je največ med zidovjem in v zatohlih ali premalo zračnih spalnicah. Le manj dela, več počitka in svežega zraka, da ne bo preveč nepotrebnih izdatkov za tuberkulozno ligo in dispanzerje. Gotovo mnogim ne bo všeč skrajšanje delovnega časa, vendar je treba delo in delovni čas tako urediti, če je v Ameriki mogoče v devetih urah vse delo opraviti, se bo tudi pri nas v 12 urah moglo doseči isto. Kako je v nekaterih hišah, ko je za vsakdanje delo polno nepotrebnih ukazov in tekanja sem in tja, kar je vse izguba časa, ki bolj utrjuje živce nego delo samo.

Posledice brezposelnosti

Pravi vzrok nizkih plač je predvsem v preveliki brezposelnosti, posebno še med nižnjimi pomočnicami; zakaj ravno služkinjski stan je nekak refugium peccatorum. Vsaka ženska, ki v tovarni ali kje drugje ne dobi dela ali je odslovljena, si išče službe v gospodinjstvu.

Koliko deklet je, ki se zato vdajo brezdelju in prostituciji! Med prostitutkami je nad 40% služkinj. Prostitucija se ne bo dala odpraviti z državnimi zakoni, s policijo, sodnijo in kaznimi, pač pa z vzgojo k samozavešči, strokovno izobrazbo in primernemu zaslužkom. Mladega dekleta, ki jo prvič ali

drugič zalote na sramotni poti, bi ne smeli vtakniti v zapor med druge prostitutke, kjer zgubi čut sramežljivosti. Njena glavna gonilna sila je preživeti se kakorkoli le s postenim, slabo plačanim delom ne. Saj v zaporu dobi vse, kar potrebuje. Streho, hrano, posteljo, vse, za kar se drugi neprestano trudijo.

Brezposelnost je socialno zlo, ki se ne bo dalo odpraviti s podporo. Posledice brezposelnosti, delamrznosti, tatvin in prostitucije ne bomo preprečili z zakoni. Dalje je posledica tudi beda in siromaštvo, ki se z vsemi dobrodelnimi ustanovami ne bo zmanjšala; treba je preventivnih sredstev. Da se odpravi socialno zlo, je treba družbo vzgojiti in izboljšati materijalni položaj. Zato je treba naučiti ljudi, da bodo znali delati ondi, kamor jih je določila priroda, glavno pa je, da se jim da potem tudi delo.

V naših razmerah je, kot sem že omenila, nujno potrebno skrajšanje delovnega časa na 12 ur. Zelo krivično in usodno je, da delajo tisoč težakov po 16 in več ur na dan, dočim drugi tisoč sploh dela in zaslužka ne love. In dočim podlegajo prvi radi predolgotrajnega dela in slabega zraka tuberkulozi in pregodnji onemoglosti, polnijo bolnišnice, hiralnice in ubožnice, zapadejo drugi radi pomanjkanja dela bedi in siromaštvu propadajo moralno in polnijo jetišnice.

Potreba izobraževalnih šol

Dalje bi izobraževalna šola, ki bi morala biti obvezna za vse mladoletne začetrice, veliko pripomogla k spretnosti deklet, ki bi imele več veselja do dela, bi se bolj zavedale svojih dolžnosti in bi lažje dobile službo v tujini. V tej šoli ali pa še prej posvečevalnici bi morala dekleta dobiti vsaj najpotrebnejši pouk in pojasnilo za potovanje v tujino, da se jih opozori na različne možnosti, ki se nanašajo na nenravnost.

Zelo potrebne bi bile nadalje izobraževalne šole, kjer bi se dekleta izpopolnjevala v posameznih poklikih. Kljub veliki brezposelnosti primanjkuje izurjenih sobaric, izvrstnih kuharic, dobro izvežbanih gospodinj in voditeljic za večja gospodinjstva. Ker je pri nas nadprodukcija delovne sile in ji moramo iskati v tujini delovnega trga, je potrebno, da jo dobro izvežbamo.

To ni zadeva, ki bi jo mogla rešiti »Poselska zveza« sama s pomočjo Delavske zbornice. To je strogo ženska zadeva, ki jo more rešiti le dobro organizirano žensko bodisi Narodni ženski savez ali v okviru I. L. Z. kot vodilni organ, potem organizacija pomočnic, ki bi morala biti po celi državi v vsakem mestu. Zda organizirane pomočnice bodo poleg dela za lastne interese vedno bolj zmogljive več doprinosi k skupnemu blagu, nego neorganizirane, ki nunaajo nikakega zmisla, zanimanja in čuvstvovanja za skupne socialne dobrine.

Druge nujne zadeve

Seveda bo potrebna tudi pomoč Delavske zbornice, pa ne za razredni boj, temveč iz finančnih razlogov. Samo pri ljubljanski bolniški blagajni je zavarovanih nad 6300 gospodinjskih pomočnic. Od te zavarovalnice prejema za 510 prispevke Državna borza dela, enako tudi Delavska zbornica. Ti prispevki znašajo približno 60.000 Din. Lepa vsota, ki jo gospodinjje plačajo v korist pomočnic, le žal, da doslej še nič nimamo od tega. Zato bi se smelo upati in tudi zahtevati izdatno pomoč od strani Delavske

zbornice za ustanavljanje in vzdrževanje vajeških šol in zavetišč za brezposelne pomočnice.

Da bi pa bilo mogoče ustanoviti organizacije za pomočnice, ki bi bile sposobne delovati v tem zmislu, je predvsem potrebno izvežbati nekaj deklet, ter jih vsposobiti za socialno delo in za vodstvo organizacije. Seveda mora biti tudi voditeljica iz vrst pomočnic. Centrala bi bila prav lahko I. L. Z.

V okviru organizacije bi morala biti tudi posredovalnica za službe, združena s posvečevalnico za dekleta.

Nad vse potrebno še prej kot organizacija in vaješka šola je pa lastno stanovsko glasillo. Brez časopisa je vsaka agitacija nemogoča. Vsa dekleta nikdar ne bodo mogla v šolo. S shodi in predavanji se da malo doseči, predvsem za one, ki so v sredini mesta, one, ki so bolj na periferiji ali na deželi, bi nikdar ne mogle poseštati sestankov. Zato je neobhodno potrebno lastno stanovsko glasillo, v katerem bi dekleta dobivale potreben pouk v vseh panogah gospodinjstva, kakor tudi vsa navodila in nasvete, potrebne onim, ki gredo v tujino. List naj bi služil tudi kot posredovalni organ med gospodinjjo in služkinjo, da se na ta način da besedo dekletam, ki so doslej k vsem krivicam molčala; zakaj bolečine in rane je treba odkriti in povedati, da jih bo mogoče zdraviti. Potem lista bi bilo treba klicati na pomoč in nevedne učiti. Nevednost je baš najdražja stvar na svetu.

V vsakem mestu je dalje nujno potrebno zavetišče za brezposelne in prostor za nedeljske sestanke. Posebno v zimskem času. Ko dekleta izgubi službo, izgubi tudi streho in posteljo, zato je tudi največkrat predmet izkoriščanja.

Pri nas je ravno obratno. Jugoslovska mesta se širijo vedno bolj; rabilo se bo vedno več pomožnega osebja, zato ga je treba izobraziti in ne pozabiti, da mora med gospodinjjo in nje pomočnico vladati neko zaupno razmerje. Zakaj, gospodinja ne zaupa svoji pomočnici le svoje lastnine in premoženja, temveč tudi najdražje, kar ima, svoje otroke, bolne starše itd. Zato je tudi potrebno, jo primerno izobraziti.

V Beogradu je nujno potrebno zavetišče za brezposelne, ker zdaj dekleta brez odpovedi in brez odškodnine postavijo na cesto. To je tragedija služkinje v času, ko je do brodelnost na vrhuncu, ki radi nepravne orientacije kaže že zle posledice naraščanja lenobe, delamrznosti. Le pomočnice se pusti brez pomoči. Omenila sem nekatere bolezni socialnega zla med gospodinjskimi pomočnicami. Razkrila nekaj ran, ki jih treba celiti in upam, da se bo med našim inteligentnim ženskim našlo vsaj nekaj socialno čustevih src, ki bi se žrtvovala in nudila svojo pomoč v obrambo najbolj izrabljenih in zanikanih služkinj.

Po referatu je bila sprejeta naslednja

resolucija

- 1.) V vseh večjih mestih naj se ustanove azili za brezposelne služkinje.
- 2.) Uvedejo naj se poselske šole, ki naj bodo obvezne za vse začetrice, kar bi stan socialno in moralno dvignilo.
- 3.) deluje naj se na to, da se ustanovi enotna poselska organizacija — Zveza gospodinjskih pomočnic — kjer naj bi našle služkinje resnično, pravno, moralno in materijalno zaščito.

- 4.) Uvede naj se zakonito 12urno delo s potrebnim odmorom.
- 5.) Zdravniški pregled naj vršijo zdravnice.

Radiorogram

Nedelja, 9. novembra.

9.30: Prenos cerkvene glasbe; 10: Versko predavanje, pred. g. Jagodic; 10.20: Grogja in drugi (Murnik), čita g. Novak; 10.45: Šah; 11: Koncert Radio-orkestra; 12: Tedenski pregled; 15: Kmetijsko predavanje; 15.30: Radio-orkester; 16: Zabavno čtivo, pisatelj Milčinski; 16.30: Radio-orkester; 17: »Kje je meja«, veseloigra, Ljudski oder; 20: Samospevi ge. Bernot-Golobove, g. Mirko Premelj poje šlagerje s spremljevanjem Hawai-jazza; 22: Časovna napoved in poročila lanka glasba; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 10. novembra.

12.15: Plošče (mešan program); 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Radio-orkester; 18.30: Dr. A. Bajec: Italijanska; 19: Prof. Tine Debeljak: Poljsčina; 19.30: Ing. Gerl: O kruhu in mlinskih izdelkih; 20: V. Bučar: Razvoj sokolstva pri lužičkih Srbih; 20.30: Prenos iz Prage; 22: Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Torek, 11. novembra.

12.15: Plošče (valčki in polke, operetna glasba); 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Radio-orkester; 18.30: Prof. Franc Pengov: Ali so nizke cene blaga nesreča? 19: Dr. Iv. Grafenauer: Nemščina; 19.30: Dr. Reja: Vremenoslovje; 20: Večer konservatoristov (sodelujejo gđ. Mariela Mlekš in Dragica Sok [sopran] in g. Cveto Švigelj [bas-bariton]); 22: Časovna napoved in poročila; 22.15: Radio-orkester; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Sreda, 12. novembra.

12.15: Plošče (orkestralna in ruska glasba); 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Radio-orkester; 18.30: O Karlu Mayu (sestavil dr. A. Jehart) bere Sil. Škerl; 19: Dr. Nikola Preobražensky: Rusščina; 19.30: Prof. Silvo Kranjec: Socialno gospodarska zgodovina človeštva; 20: Prenos iz Zagreba: I. večer historijske glasbe (Komorna glasba baroka v Nemčiji); 22: Časovna napoved in poročila napoved programa za naslednji dan.

Četrtek, 13. novembra.

12.15: Plošče (slovenska in plesna glasba); 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Otroška ura (radio-tekta); 18: Otroška glasba; I. Volja Prelovčeva igra na klavir; II. Tinčka Slapar bo zapela par pesmic; 19: Dr. Mirko Rupel: Srbohrvaščina; 19.30: Dr. Valter Bohinec: Geologija naše zemlje. (Nekaj o meteoritih, zlasti o sibirskem meteoru iz l. 1908); 20: Prenos ljubljanske opere; 22.30: Časovna napoved in poročila, plošče; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Pri razdraženosti živcev, glavobolu, nespianju, utrujenosti, pobitosti, tesnobi imajo v naravni »Franz Josefovica« grenčici domače sredstvo pri roki, da največja razburjenja, ki imajo svoj vzrok v slabi prebavi, takoj preženemo. Sloviti zdravnik priznava, da učinkuje »Franz Josefovica« voda sigurno tudi pri ljudeh višje starosti. »Franz Josefovica« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom ne odgovorjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

ZRAČNO SOBO
lepo opremljeno, s posebnim vhodom — oddam mirnemu gospodu takoj. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 2775

**AKO ŽELITE KUPITI
NA OBROKE**

obrnite se na
**Kreditno združenje
detalnih trgovcev**
r. z. z. o. z. v Ljubljani

Snežne cevje in galoše

dajte pravočasno v popravilo tvrdki

Matija Trebar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 6

PEČI NA ŽAGANJE
vseh velikosti in držaje za zastave. — Istotam napredaj kovski meh. — IVAN ZORKO, Glince pri Ljubljani. 2780

MODROCE
Ia afrik, močno blago. Din 260; spodnje modroce, mreže, posteljne odeje, kupite najcenejše pri

RUDOLF SEVER
LJUBLJANA, Marijin trg št. 2
Zahtevajte vzorce! 29/T

Premoj
trboveljski, šlezjski, angleški in k o k s dostavlja dom
»ILIRIJA«, d. z. o. z., Dunajska cesta št. 46, Miklošičeva cesta št. 6
Telefon 28—20, 25—95.

Napredaj 2 večja in več malih
AKVARIJEV
z eksotičnimi ribicami vred. — Naslov v upravi »Sl. Naroda«. 2777

SPANSKA STENA
velika, pripravna za fotografira ali slikarja, napredaj. — Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 2778

**DOBRO VPVELJANA
TRGOVINA**
z manufakturo, galanterijo in konfekcijo na periferiji Ljubljane se z inventarjem vred odda. v najem. — Trgovina se odda z zalogo ali brez zaloge. — Ponudbe na upravo »Sl. Naroda« pod šifro »Sigurna eksistenca«. 2773

VILO
na Mirju z obširnimi vrtni prodam. Vila je prazna za ta košnjo vselitve. Cena po dogovoru. Polzve se v trgovini. Borštnikov trg št. 1. 2760

Vsa pleskarska in soboslikarska dela
izvršuje točno, solidno in po kurenčnim cenah pod garancijo

J. HLEBŠ
družba z o. z.
pleskarstvo in soboslikarstvo
Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

I. Stjepušin
ZAGREB, Jurjevska 57
priporoča najboljšo
tambure, čice, škole,
partiture i ostale potrebnosti za
sva glasbala.
Odlikovan na
pariskoj izložbi
Cjelici franko.

**Sreča v
nesreči!**

Če kroznik mi z juho
se znuzne na tla,
kar malo poblišem,
se nič ne pozna. —

Zaloga linolejskih preprog za jedilnice, za pred umivalnike i. t. d.

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom prerane smrti našega dragega brata, gospoda

Karola Kalmusa

zasebnika

se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, darovalcem krasnih vencev in cvetja, pevskemu društvu Krakovo-Trnovo za v srce segajoče žalno petje, stanovskim kolegom in končno vsem prijateljem in znancom, ki so dragega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi poslednji poti.

Še enkrat vsem in vsakemu posebej: iskrena hvala!

V Ljubljani, dne 8. novembra 1930.

žalnoči ostali.

Polne grudi

napeta meča

oblikovno lepe, napete, očarljive dražesti razvija pri damah vsake starosti po zdravniških priporočila »IDEAL« mikstura. Nerazvite, suhe grudi privede naglo do krasnega razvija in trdnosti. Z po 4 tednih uporabe se pokaže — kot izpričujejo številne zahvalnice — očitna napetost in zaokroženost. Mršave partije vratu dčbe kmalu mameče mehke linije. Ven moleče kosti izginejo. Suha bedra se z »IDEAL« naglo okrepe. Jamstvo: denar nazaj, če ni uspeha. — Cena 12 Din, 3 steklenice 24 Din.
Dr. Nic. Kemény, Košice B, poštni predal 12/B 26, CSR.

Fotografske povečave slik

za preprodajalce, v najboljši izdelavi, poceni pri
ZAVODU ZA POVEČAVANJE FOTOGRAFSKIH SLIK
Richard Sterzer, Wien X.,
Favoritenstrasse 160.

Makulturni papir

leži a Din 4.—

rodaja uprava, Slovenskega Naroda,

„R“ nove vrste lovske patrone, napolnjene z nemškimi Hasloch brezdimnim smodnikom in »GECO« patrone z nemškim »Rothweil-skim« smodnikom — ima vedno v zalogi

puškarna F. K. KAISER, Ljubljana
Sprejemajo se tudi vsa mehanična dela v popravilo.

Ivan Novak

ZALOGA POHIŠTVA
strojno mizarstvo

VIŽMARJE
ST. VID NAD LJUBLJANO
se priporoča za izvršitev stavbnih in pohištvenih del.
DELO SOLIDNO. POSTREŽBA TOČNA. CENE ZMERNE.

Damske obleke

Bluze
zadnje novosti

elegantni kroji!

Oglejte si založo!

Lovske puške

Roberte, browning pištole, pištole za strašenje psov, lov-ske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER puškar.

Ljubljana, Kongresni trg števil. 9

Dvokolesa, motorji, šivalni stroji

otroški in igračni vozički, pneumatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco.

„Tribuna“ F. B. L.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV. 4

Opeko in strešnike

vseh vrst za zidavo hiš, iz znanih Karlov-skih opekarn „ILOVAC“, dobavlja fran-ko vsaka postaja po konkurenčnih cenah, samo

»EKONOM«, generalno zastopstvo za Dravsko banovino, Ljubljana, Kolodvor-ska ulica št. 7.

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

SPEDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9. Telefon interurban 2157. 81/T

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri

A. & M. ZORMAN
Stari trg 32. Ljubljana.

Klavirji!

Svariti pred nakupom navidezne-ga blaga, cenih klavirjev!

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösen-dorfer, Steinway, Förster H&Zl. Stigl original, ki so nesporno najboljše (lahka, precizna meha-nika). Prodaja jih izključno le sod-izvedenec in biv. učit. Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3

Najcenejša posojevalnica.

peči
Velika zaloga
samo
Ing. Guzelj
Ljubljana, šiška
Beljaska ul. 4, Celovška
cesta 58
Telefon 3252

ZA DAMSKE PLAŠČE IN ZIMSKE SUKNJE

KONGRESNI TRG ŠTEV. 15

NASPROTI NUNSKÉ CÉRKVE

TVRDKA

VAM NUDI VELIKO IZBIRO

NAJMODERNEJŠIH VZORCEV

IN
NAJCENEJE

NOVAK — LJUBLJANA

L. C. SMITH BANČNI PISALNI STROJ

NA ZALOGI PRI TVRDKI

LUDV. BARAGA
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA 6

TELEFON 29-30

Najboljši brnski blagovi

Zajamčeno čistotomene
moške in damske blagove

zadnjih novosti za

jesensko in zimsko sezijo

razpošilja starorenomirana zaloga tvornice sukna

SIEGEL-IMHOF, BRNO

Palackého tř. 12. Češkoslovaška.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najso-dnejša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci zastonj in poštne prosto.

Bukova drva

Trboveljski
premog

Angleški
koks

pri tt.

„KURIVO“

Dunajska 33

(na Balkanu)

Telefon 34-34

Piljučne bolezni so ozdravljive!

Piljučna tuberkuloza, sušica, kašelj, suhi kašelj, sluzasti kašelj, nočno potenje, bronhijalni katar, katar grla, zaslinjavanje, bruhanje krvi, izpljuvanje krvi, tes-noba, astmatično hropenje, bodljaji itd. so ozdravljivi.

NA TISOČE OZDRAVLJENIH.

ZAHTEVAJTE TAKOJ MOJO KNJIGO!

„NOVA UMETNOST HRANJENJA“.

Pred uporabo.

Po uporabi.

Popolnoma zastonj

dobite mojo knjigo, iz katere zamorete črpati mnogo potrebnega. Kogar torej bolezni muči, kdor se želi na nagel način temeljito in brez nevarnosti znebiti svojih bolečin, naj se danes piše!

Naglašam ponovno, da dobite moje pojasnilo **POVSEM ZASTONJ**, brez vsake obveze z Vaše strani, ter bo Vaš zdravnik sigurno pristal na ta od prvih profesorjev kot izvrstno pripoznan

NOVI NAČIN VAŠEGA HRANJENJA.

Zaradi tega je v Vašem interesu, da takoj pišete, pa Vas bo moje tamošnje zastopstvo vsak čas najbolje postreglo.

Črpajte pouk in ojačeno voljo do življenja iz knjige izkušenega zdravnika. Ona vsebuje okrepčilo in življensko uteho in se obrača do vseh bolnikov, ki se zanimajo za sedanje stanje ZNANSTVENEGA ZDRAVLJENJA PILJUČ.

**Georg Fulgner, Berlin — Neukölln, Ringbahnstrasse
No. 24. Abt. 615**

Dražestne kodre

ki se neomejeno obrže ob vlažnem vremenu in potenju, dosežejo dame in gospodje brez škarij-kodralk s Hele-senec za kodranje las. Tudi najmi-cnejšo glavico olepša Hele, tako da je vsaka ondulacija odveč. Velik prihranek na času in denarju in obenem pospešuje rast las. — Pogled v zrcalo Vas bo navdušil. Takoj po uporabi polnost onduliranih las, dražestne frizure. Mnogo zahvalnic. Posebno umetnice-igralke so polne hvale. — Cena Din 12.—, 3 steklenice Din 25.—, 6 steklenic Din 40.—

Dr. Nic. Kemény, Košice H, poštni predal 12 226, CSR.

Poceni in vendar najboljša je SEVERJEVA OTOMANA

32 peresi v sedežu in 4 v

zglavju; velikost 185 x 78

Cena Din 570.— do 850.— po

izbiri preobleke. — Zahtevajte

vzorci!

najboljši material!

RUDOLF SEVER, Ljubljana,

Marijin trg št. 2

NAJMODERNEJŠE VZORCE

ZAVES in PERILA

namiznih in kuhinjskih garnitur veze najfineje in najceneje

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA

DALMATINOVA 13.

Entlanje, ažuriranje, predtiskanje takoj. »BREDA« žepni robci komad 2 Din.

Stekleno nakitje za božična drevesca

Zahtevajte moj najnovejši z barvami ilustrirani

Glavni katalog

ki ga pošljem brezplačno in ki obsega m o je neprekosljive prekrasne novosti: igračke, lutke, tediberi, angelčke, božične jaslice, vilinje lase, ptice, zvončke, lampio-ne, čipke, sijajen kovinski okras, girlande in vse potrebščine. Iz prve roke, cene brez konkurence, brez rizika. Zamenja do-voljena. Oziroma povrnem denar. Pri večjih naročilih in za preprodajalce največji popust.

ADOLF EICHHORN EUGEN SOHN, LAUSCHA (Deutsch-land) 124

Prometni zavod za premog d.d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

Premog

domači in inozemski za domače kurjavo in industrijske svrhe

Kovaški premog vseh vrst

Koks žvamiška, plavčarski in plinski

Brikete

Prometni zavod za premog d.d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta števil. 15/I

ČREVA

sortirana v vseh poljubnih debelinah, za vse različne klobase, krvave, jeterne, mesene, za salame itd., imam na zalogi po novo znižanih cenah. Za razne krvave in jeterne klobase nudim tudi debela čreva (milharje) po isti ceni kot suha goveja čreva.

Trgovcem in večjim odjemalcem morem dati pri-meren popust.

Priporočam se vsem svojim dosedanjim odjemal-cem in vabim nove interesente, da si ogledajo zalogo.

Bergman Josip

trgovina črev na drobno in debelo.

14408

LJUBLJANA,

POLJANSKA CESTA ŠTEV. 85, 87.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA Prešernova ulica števil. 50 (v lastnem poslopu)

zastopstva vlog, nakup in prodaja vsako vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut borzna naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskompt in tukaso menic ter naka-tila v tu in inozemstvo safe - deposits itd. itd. itd.

Brzojavke: Kredit, Ljubljana — Telefon 2040 2457 2548 Interurban 2706 2806 87-L